18. PESTEN, 1844.

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti lap minden héten kétszer Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kivül, Hirlője közöl minden hirdetményt egy negyedszelet sorától három krajczárért pgő pénzben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

VILÁG

SZOMBAT, martius 2.

Előfizethetni helyben a „Világ“ szerkesztő hivatalában (Uri-utcza 450 sz. a. Horvát-házban 1. emel.) félévre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kivül csak a cs. k. fő-postahivatalnál Bécsben.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának“ czim alatt kéretik beküldetni.

Tartalom.

Közgazdálkodási elméletek. III. Bank és Hitel. Követésre méltó! — Fővárosi hirek és események. Nemzeti színház. — Országgyülési tudósitások. (A febr. 17 és 18kai CIV és CVdik alsótábla országos ülésekben folyt tanácskozások részletei a városok orsz. gyülési szavazatmennyisége fölött; vitázatok a városi 32 szavazat felosztása iránt.) Országgyülési rövid közlések: (a febr. 27. 28. 29kei 159—161 kerületi's a febr. 28 és 29 109 és 110d. országos ülésről mindkét Táblán.) Folytatása a febr. 5kei 93d. főrendi országos ülésbeni vitatkozásoknak a turop. sérelem tárgyában.) — Megyei közlések: Varasd, Borsod és Krassomegyék közgyülésiről.

Spanyolország (A zendülés állapotja. Angol befolyás a zendülésre. 'sat.) — Nagybritannia (O' Connell beszédének folytatása a nagy jury előtt. O' Connell Londonban 'sat.) — Franczia-ország (Taiti szigetének forradalma 'sat.) — Portugallia. — Olaszország (Békétlenség jelei) — Belgium (Nemesi oklevéldij.) — Svédország (A király javulása kétes.) — Oroszország (Odessa gyarapulása.) — Szerbia. — Törökország. — Görögország. Mexico.

Egyesületi közlés. Magyar tudós társaság.

Értekezés' A megyei tisztviselők kijelöléséről, tekintettel a főispánokra.

Hirlapi kalászok.

Hivatalos és magán hirdetések. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizállás.

Pest, martius 2. 1844.

Közgazdálkodási elméletek.

III.

Bank és Hitel.

Lássuk most, hogy a többi mellék-utakon, mellyeket a kereskedés a pénzhiány pótlására 's illetőleg a pénz, mint nemzeti gazdagság, szaporitására feltalált, — 's illyenek főképen a bank és hitel — lehet-é pénzt és nemzeti gazdagságot mint valami „varázs erő“ által előidézni.

Miután megengedtük, hogy a pénz csakugyan gazdagság, úgy látszik ebből egyenesen foly a következtetés „Bank és hitel által a pénzt szaporítjuk: tehát nemzeti gazdagságot eszközlünk.“

Ugy de egy az, hogy lényeges különbség van a belbecsü vert pénz, és a belbecsnélküli papirospénz között, minélfogva előbb még kérdésbe vehetjük: vajjon a papirospénz is szintugy gazdagság-é mint amaz? azután folytatólag ismét kérdésbe kell tennünk: vajjon bank és hitel által lehet-é a pénzt valóban szaporítani, 's a forgalmi tőkét nevelni?

A papirospénz, azon nemzet minden egyes tagjainak kezében, mellynél papirospénz van divatban, valóságos gazdagság szintugy, mint az arany és ezüst, ugyanazon okok miatt mint amaz, és a mennyiben általa a szükséges életjavakat megszerezheti. Az egész nemzetre nézve egészen máskép van a dolog. A nemzet bárha minden papirospénzét öszveszedi is, más nemzetek sem aranyat és ezüstöt, sem egyéb élvezeti anyagokat nem adnak érettök; honnét a papirospénz a nemzet magános tagjai kezében gazdagság, az egész nemzetre nézve általánosan tekintve nem az.

És igy, ha a pénz nemzeti gazdagság, a papirospénz pedig nem az, nem is lehetne a pénz mennyiségét a bankmunkálatok által nevelni. Már pedig nincs bizonyosabb mint az, hogy midőn a bank alapul leteszen például 10 milliót, e helyett papirospénzben forgásba hoz 30 milliót, a forgásban levő pénz mennyiségét 20 millióval szaporította.*)

Nincs bizonyosabb annál is, hogy több mennyiségü pénzt valamelly országban megtartani lehetetlen, mint a mennyit annak forgalma megkiván. Mivel, a mint mondottuk, a szünetleni kicserélés 's a szünetleni forgalom egyátalában az élvezeti vágyak kielégitéséből származván, a nemzet minden életjavakból csak annyit tart meg magának, a mennyi elégséges, ezen felül levő feleslegét magából kibocsátja 's helyette azt cserél, a mire szüksége van. Szinte úgy életjavak az arany és ezüst, szinte úgy magánosak kezében a papirospénz, azért is ezekből sem maradhat meg több, mint mennyi a forgalomhoz elégséges; — a többi maga utján kifoly.

A bank, a mint a maga 20 millióját kibocsátja 's forgásba teszi, ezen részint több vásárlások történnek az ország belsejében mint eddig, annálfogva az eddigi feleslegből kevesebb megy külföldre, 's a helyett kevesebb pénz jő be külföldről. Ugy de a külföldrül áruczikkeinkért vert pénzt kaptunk volna, mostan a helyett ittben papirospénzt kapunk 's még ezen sem haszon, sem kilátás a nemzeti gazdagság növekedésére. Azután, a papirospénz szintugy eszközül 's ingerül szolgál az élvezeti vágyak kielégitésire, mint az arany és ezüst, 's arra mindenben hasonló tehetséget nyujt. Tehát élénkebb lesz az adásvevés, a dolgok ára felebb emelkedik, a kereskedésre jobb idők kezdenek derülni. Hanem, a mennyiben a belföldi czikkek ára felebb emelkedik, annál kevésbbé állhatják ki a versenyt v. concurrentiát idegenekkel, a külföldi szorgalom mindinkább erőt vesz, megszaporodott pénzünkből kitakaritja azon felesleget, melly belső forgalmunkhoz meg nem kivántatik, a forgalmi tőke előbbi egyensúlyába visszahelyezkedik, pénzünk csak annyi lesz, mint volt, azon különbséggel, hogy a bank által kibocsátott 20 millió papirospénz helyett, viszont 20 millió vert pénzt kénytelenek voltunk a külszorgalom túlnyomó súlyának feláldozni.

Ha most, azon időszaktól kezdve, midőn a mesterkélve megárasztott pénzfolyam ismét természetes állása felé apadásnak indul, a kereskedők és iparüzők folytonos lármái: „nincs pénz, nincs hitel, a kereskedés felakad, a szorgalom sülyedez, a versenyt ki nem állhatni, elbukunk“ 'sat. ujra tekintetbe vétetnek, jól tudjuk, mi lenne bölcs tanácslásaik eredménye, ez: ‚több papirospénzt kell kibocsátani‘; ekkor a zajgók elhallgatnak, pénzt vesznek fel kölcsön a banktól, vásárlásaikat, nyerészkedéseiket tovább folytatnák, a kereskedési élénkség megujul, a dolgok ára felebb emelkedik, a mit vettek, drágábban adnák el, 's egész bizodalommal győzelmes hangon kérkednének vele: lám hogy igaz volt a mit mondottunk; tanácslásainknak várt sikere el nem maradt; illyen a bank és hitel varázs-ereje.

Hanem várjunk egykissé. Mert az csakugyan igaz, hogy mindezeket nem a magasabb tökélyre vitt nemzeti szorgalom állandó biztos szilárd ereje, hanem egyedül a bank és hitel tüneményes mulékony varázsereje idézte elő. Ez által a külszorgalom egy kissé háttérbe szorittatott, mert eddig ugyan a belső árucziklekek megtorlása 's a kereskedésnek azzal együttjáró felakadása miatt a külkereskedés sem találván eléggé nyereséges vásárpiaczot magának, mármár kezdett hátravonulni, a midőn egyszerre több pénz hozatván forgásba, ezáltal több vásárlások történnek, 's minden honi életjavaknak nagyobb kelendősége eszközöltetik. A kelendőség természetesen megint nagyobb drágulást okoz, a külföldi szorgalom természetesen megint a nemzet nyakára nő, erőt vesz a külkereskedés 's a forgalomhoz szükségtelen felesleges kibocsátott papirospénz helyett a jóértékü vert pénzt kezdi kisepreni.

Ezen jeleneteket megujithatni annyiszor a mennyiszer, mig nem bank és nemzet egyszersmind tönkre jut; ellenben ha a megbukást kirekesztőleg a nemzet vállalná magára a bankot könnyü volna biztosítani.

A bankok védelmezői sokkal szemesbek okoskodásaikban, mint sem hogy ennél tovább mennének, a bank a pénzt szaporitja, a nemzetet gazdagitja, kölcsönt ad mérsékelt kamatokkal, a kamatlábat alábbszállitja, eszközt szolgáltat a nemzet kezébe szorgalmi vállalatainak létesitésére 'sat.; mindezek pedig ha nem általában igazak is, legalább első tekintetre tagadhatlanoknak látszanak. A bank ellenzői viszont szinte nem mennek tovább ezen nézetek megczáfolatánál. Azt mondják: a bank ugyan szintannyival neveli a pénz mennyiségét, a mennyivel több papirospénzt ereszt ki, mint sem a mennyit a beváltások eszközölhetésére alapul letesz, de ismét ugyanannyival leveri a jóértékü pénz becsét, ugyanannyival emeli fel a dolgok árát, csak a névszerinti (nominal) pénz mennyiségét szaporitja, a valódi (real) értéket nem; a forgalmi tőke valós értékben ugyanaz marad, következőleg nemzeti gazdagságot nem szerez. Kölcsön ad ugyan alantabb kamatokkal, 's a kölcsönt haszonnal lehetne tőkésiteni, az igaz, hanem hogy a bank által adott kölcsön, kivétel nélkül jövedelmezőleg tőkesittessék, épen nem valószinű, sőt inkább nagyrészben haszontalan fényüzésre pazaroltatik, nagyobb mértékben neveli a belső fogyasztást mint sem a szorgalmi előállitó erőt; mulékony jólétet eszközöl, mellyet később elszegényülésnek kell követni; 's végre a pénz értékét ingadozásba hozván egyik osztály elszegényitésével a másikat meggazdagitja. Hivatalosok, tőkepénzesek, haszonbért vevők a bank-munkálatok folyamata alatt folyvást veszitenek; adósságba merültek, haszonbérlők, kölcsönözők folyvást nyernek, a pénztőzsérkedésnek tárt kapu nyilik, a lábra kapott szemlészkedés tetemes erőt elvon a hasznos szorgalmi munkálatoktól.

—y.

*) Illyen mintára készültek honi bankterveink, minek okáért a felvett példát tovább folytatandjuk.

Követésre méltó!

Hitelesen esett értésünkre, hogy Arad városát legközelebb ért rettentő csapásnak híre fővárosunkba érkezvén, azonnal találkoztak áldozatra-kész nemeslelkü emberbarátok, kik segélyökkel az inség enyhítésére siettek. Nagyságos Bohus Jánosné, szül. Szögyényi Antonia, ki az aradiaknál az ott csupán az ő munkássága által létrehozott kisdedovó-intézet által feledhetlen nevet vivott ki magának, 's különben is nemeslelküségéről ismeretes levén soha áldozatra kinálkozó alkalmat el nem mulaszt, nagyságos Fascho József ur hőkeblü nejével született Majthényi Izabellával a szerencsétlen aradiak számára Pesten aláirási ivet nyitott. A nemes hölgyek széplelkü fáradozását, kik személyes felszólitgatásokat tenni sem sajnáltak, fényes siker koronázta, mert pár rövid nap alatt 2300 pgő forintnyi segély iratott alá. Illy tettek örök hálára kötelezik az aradiak szíveit a nemesfáradozásu asszonyságok iránt, valamint mindazok iránt is, kik e segélygyüjtést nagylelkü adományaikkal gyámolitják. Addig is, mig alkalmunk lesz a buzgó emberbarátok névsorát közölhetni, legyen szabad a tudomásunkra esett neveket tisztelettel, 's az emberiség nevében köszönettel megemlitni. N. b. Orczy Lőrincz ur 400, báró Wenkheimné ő nga 200, a gróf Teleki-család 300 pengő forinttal járult ezen első gyüjtéshez. A nagylelkü emberszerető példa reméljük, nem maradand utánzás nélkül, melly minél nagyobbszerüen nyilvánodjék, őszintén ohajtjuk.

Fővárosi hirek és események.

Pest, martius 2 1844. Az idő e héten igen szeszélyesnek mutatkozott. A legközelebb mult derült-arczú vasárnapot szeles hétfő, ezt ismét esőgazdag kedd váltá fel; szerdán egésznap esett és havazott; éjjel fagyott, csütörtökön és pénteken felhőtlen tiszta idő, nappal olvadás, éjjel fagy — 's igy mi természetesebb, mint hogy fővárosunk utczáin járva eső és hó-lében gázolunk 's a sarat tapodjuk. A hajóhid-épités körül igen élénkek az előkészületek. A gőzhajók mikor indulandásáról néhány nap mulva talán már bizonyosat mondhatunk.

— Mult szombaton adaték először nemzeti szinházunkban bérletszünettel nagyszámu közönség előtt ‚A kalandor,‘ látványos népi szinmü, melly a nemzeti szinház igazgatója által kitüzött 50 arany pályadijt nyerte. Mi a darab birálatába nem bocsátkozunk, csupán annyit említünk meg, hogy a szinműnek vannak árnyék-, de vannak fényoldalai is, 's mi korántsem tartozunk azok közé, kik valamit elfogultság vagy részrehajlásból legyaláznak vagy földicsérnek. Hogy e szinműnek van érdeme, tanusítja azon tény, melly szerint Ney Ferencz ur, a darab szerzője kétszer előhivatott, ámbár az irónak a szinpadoni megjelenésre kényszeritettését ismét nem helyeselhetjük; egészen más, ha az iró egyszersmind szinész, mert ez külö nben is a szinpadot nyervén rendes terrenumul, rajta elfogultság nélkül jelenhetik meg. — A szinészek az első eladáskor kellő pontossággal müködtek, 's ha némi hijányt éreztettek, az legfeljebb a gyorsabb összevágás volt. Másnap, azaz vasárnap a darab ismételtetett szinte szépszámu közönség előtt. Szerdán adatott harmadszor a legroszabb időben, 's e miatt látogató kevés; de a szinészek kedvnélküli hanyag játéka még a rosz időnél is mostohább hatást gyakorolt, ugy hogy ki az első előadást is látta, az e szerdaiban amarra többé nem ismert. Uraim, ez tény, és nem rágalom, mellyet bebizonyítanunk igen könnyü. —

— Véteknek tartanók a mult szombati német szinházi mutatványról hallgatni. Történetből bevetődvén, láttunk (böjtben) egy „Carnevals-scherz“nek czimezett silányságot, melly, ha a szini czédulának hitelt adhatni, „auf allgemeines Varlangen“ adatott. Boldog isten! csak sajnálkozásunkat jelenthetjük ki, ha illy dolgok a német közönséget mulattatják. Volt taps; és miért? — mert 3—4 színész a nézőség között elhelyezve, onnét kurjongattak föl és le, és ismét le és föl. Sapienti pauca.

— Jövő tavaszkor több nagyobbszerü épület által fog ismét városunk szépülés tekintetében nyerni. Jelesül egy a színház-téreni ház két emelettel felebb fog vitetni; az országuton pedig a háromdob-utcza szögletén levő alház szinte magasabb homlokzattal fogja megajándékozni az ottani csinos laksorozatot; a sütő-utczában szinte épitői kezek müködendnek. Kivánandó, hogy minél több illynemü vállalatok kivitele által fővárosunk Europa legdiszesb városai közé méltólag szamittathassék.

— Fővárosunkat tán némileg érdeklőleg helyén lesz e sorok folyamában megemliteni: hogy Nagyváradon, egy meszes gödör ásatásakor, mikint egy otthelyütti ügyvéd ur irja, következő föliratu sirkő találtaték: Hic sepultus est

Andreas Kene, sive Zeuch (Szűts) Judex civitatis Pestiensis, qui obiit in die XVIII Mensis Septembris Ao 1554.

— Nemzeti szinház. Hétfőn mart. 4én Fürédy Mihály javára, bérletszünéssel először fog adatni ‚Figaro leánya' Vaudeville 5 felvonásban. Mellesville után forditotta Egressy Benjamin, zenéjét szerkeszté Szerdahelyi.

Országgyülési tudósítások.

Febr. 17kén CIV. orsz. ülés a t. KK. és RRnél.

Az e napi tanácskozás tárgya a városok országgyülési szavazatjoga volt. A tanácskozás kezdetén a nmlsgu elnök következőleg szólalt meg. A szavazati kérdésre jöttünk t. RR.; ez ugyan a javaslat végét és második részét teszi, de véleményem szerint legfontosb, mert alkotmányos országban a törvényhozásban részvét a legfőbb tekintet: Elrendezték a tekintetes RR. a kir. városok szerkezetét a legalkalmasabban; de sokszor absoluta monarchiákban is látunk hasonló szerkezetet, 's mindamellett törvényhozási jogot nem szerez; ellenkezőleg a törvényhozásbani aránylagos tettleges részvét még magára a városi szerkezet elkészitésére is a leghathatósabban befoly; ugyanis ott, hol tettleges részt vesz azon néposztály a törvényhozásban, mellyet a dolog leginkább érdekel, minden bizonynyal maga körülményeihez és érdekéhez legalkalmasb polgári szerkezetet fog készitени a törvényhozás. Már midőn ezen munka felvétetett, előadtam átalános nézetimet ezen szavazati tárgy iránt; ismételni azonban mindenesetre kénytelen vagyok, hogy nem uj alap-rendezést teszünk a kir. városok szavazata tekintetében, hanem intézkedünk a még fenálló alkotmány szerint, mellynek a sz. kir. városok kiegészitő részét teszik. Tudva van a t. RR. előtt, hogy azon jog, mellynélfogva mindnyájan itt ülünk a négy kiváltságos status között, melly szerint a negyedik status szintugy mint akármellyik másik helyet foglal, közönséges, világos, tiszta törvények által el van határozva, mindazokra nézve, kiknek ezen törvényhozásban, különösen ezen táblánál részt venniök kell. Azt tenni fel közönségesen, hogy kik itt részt vesznek a törvényhozásban, mindig szavazat nélkül lettek volna századokon keresztül: erős anomalia volna; söt illy helyzetben századokon át senki ezen országgyülésen nem maradhatott volna. Mi a befolyást illeti, ezen voksok mértékét, egymáshozi arányát, azt — ezen országgyülésnek története mutatja, hogy az különféle volt. Lehetne mutatni időszakot, mellyekben, hol egy, hol másik része az országgyülésnek, különösen ezen táblánál gyakorolt bizonyos felsőbbséget; nincs itt olly felekezet, melly azt történetileg be nem bizonyithatná; különösen a városokra nézve elég legyen az 1687ik évet említeni, hol a k. városoknak törvényhozási befolyása a többi Rendek figyelmét és aggodalmát vonta magára. Későbbi időkben, tán épen az 1825dik év előtt, a szavazatok arányáról, mértékéről, sok szó nem is igen lehetett, mert a tapasztalás mindig azt mutatta, hogy itt előtanácskozások által a t. RR. söt az egész országgyülés mintegy előre kitüzvén a dolgokat, szavazatokra nem mentek. Ujabb időkben, midőn ezen mostani rendszer bejött, mellyről én és azok, kik idősbek vagyunk, bátran szólhatunk, következett be a szavazatok szigorusága. Meg kell vallani, hogy azon előbbeni mód, mellyben előre készittettek el itt a tanácskozások és határozatok, mi most a kerületi ülések tárgya, némileg az önállásu országgyülési testület typusát inkább viselte, mint a mostani mód. Nem szólok az utasitásokról, de azok mégis most megszorítóbbak, mint az előtt voltak. Mindezeket azért hozom elő, hogy megmutassam, mikép a törvényhozásban, különösen ezen táblánál, a szavazatok alapja ugy, mint az idők hozták magokkal, majd egyik, majd másik részre kedvezőleg állottak — különbözők valának. Most tehát, midőn a szavazatokat a negyedik Rendre nézve elhatározni, és e tekintetben épen ezen negyedik Rendre nézve állandó törvényt kivánunk hozni, — lehetlen feledni, hogy olly felekezetről van szó, mellynek törvényhozási befolyása törvényeken alapul, mint akárkié. E szerint tehát t. RR., mind ezen eljárásban, mind ha netalán jövendőre ezen testület más részei szavazati tekintetben kérdésbe jöhetnének: ezen alkotmányos szempontot mindenkor szemünk előtt kell tartani. Közönségesen a tapasztalás azt mutatja, hogy kivált a békes előhaladási reform csak ugy lesz szerencsés és jó következésü, ha a fönálló jogokat az ember megbecsüli, fentartja és inkább a jogokat másokra is kiterjeszti. Ez a békes reform természete, és csak ez hoz elő legboldogabb következéseket. — A jogoknak elvétele azoktól, kik azokkal felruházva voltak, az — a mitől az Isten őrizzen; egyébiránt ez inkább a forradalmak szokása, mellyek idejét, hála Istennek, keresztüléltük; mindenesetre halálos crisis, mellyen az igen erős nemzetségek keresztül szoktak menni, de a gyengébbek közönségesen megsemmisittetnek és elenyésznek. Ennek következtében t. RR. méltóztassanak méltánylattal lenni ezen voksok elrendezésében egyrészről azon alkotmányos szempont, másrészről pedig a k. városok iránt, figyelmezvén mindig arra, mit már más alkalommal is mondék, hogy ezen ország alapját a nélkül is a nemesség teszi, 's mellyen magok a kir. városok is léteznek; 's igy mind alkotmányos tekintetben, mind már azon természetes helyzetnél fogva, hogy ezen ország földmüvelő ország levén, az agriculturalis érdekeknek erősebben kell képviselve lenniök, — a még egészen ki nem fejlett városi érdekeknél, esen voksok meghatározásával illő méltánylattal legyenek a városok is a nemesi status iránt, mellyen kiváltságaik, létök és tulajdon existentiájok nyugszik. Ezt előre bocsátván, mi a munkálatnak első részét illeti, 's miről ha ugy tetszik, először fogunk szólani, a voksok mennyiségéről, — erre nekem, annyival inkább, minthogy a dolog még több kifejlődést is vehet föl, — semmi észrevételem nincs. Ugy tartom, ezt meghatározván 1ör is azon kérdésen essünk át: mennyi voks adassék, mellyről a t. RR. részint gondolkoztak, részint utasitással el vannak látva; azután menjünk át a kérdés 2ik részére, t. i. arra, ezen voksok mikint osztassanak föl? Második tekintetben is kimondom véleményemet, miszerint azt tartom, hogy leginkább a városok igazságos akaratát, megegyezését és meggyőződését követni mégis fő kötelességünk; mert hogy hány voks legyen ezen viszonyban: nemcsak a nemesi rendet illeti, hanem az egész országot; de ezen voksok egymásközti felosztásában valamennyi városi követre kell tekintettel lenni. És e részben az egész testületre nézve a jogtóli megfosztás a t. RR. szándékában messziről sincs, mit a 16 voks megadásával kimutattak, hanem ugy tartom, tekintettel legyenek a t.KK.és RRek 1ör az iránt, a mennyire lehet, hogy azon városok, mellyek ezen negyedik Rendet kiváltságosan teszik, eddigi befolyásuktól és jogaiktól meg ne fosztassanak, mert ez is csak igazság leend. 'S azt tartom, ha tán kisebb vagy nagyobb helyek között nagy különbséget nem teszünk, (kivéve egykét várost, mellynek állása az országnak leginkább érdekében fekszik) meg fogjuk tartani azt, hogy jogától senkit meg nem fosztunk. Legyenek a t.KK. és RR. 2or tekintettel arra is, hogy a legkisebb és nagyobb városok követei egyiránt, mindenesetre leginkább csak a városi érdekeket fogják itt védelmezni. — Ez véleményem, mellyel mintegy mindent elmondottam, mi e tekintetben mondanivalóm volt; méltóztassanak tehát a t. RR. először is a voksok számáról szólani. — Ezen elnöki előadás után egy megyei követ fejté ki a szavazatkérdés iránti nézeteit: Midőn küldőim ugymond, anyautasitásukban azon általános alapelvöket kijelentették, hogy a személy- és vagyonbeli jogok a haza minden lakosaira egyiránt terjesztessenek ki, hogy az alkotmány sánczain kivül álló 10 millió lakos azokba bevétessék, 's mindenki azon arányban részesüljön a polgári jogokban, a mint a közterhek viseléséhez járul; hogy végre a lakosok minden osztálya, különbség nélkül képviseltessék a törvényhatóságoknál és törvényhozásnál: szomoruan kénytelenitettek tapasztalni küldőim, hogy a törvényhozási képviseltetésre nézve még azon osztályok sincsenek egymás közt tisztában, mellyek a törvényhozás részeinek 's a nemzet Rendeinek neveztetnek; különösen sajnálták pedig küldőim a törvényhozásnak ama százados mulasztását, hogy a királyi városokat független önállásu polgári rendre fel nem emelte, 's mint illyet, a nemzettel össze nem olvasztotta; 's hogy e miatt a kir. városok a közérdek irányában mint szabadon nem mozogható 's önkényes hatalom által korlátolt testületek, a nemzet és nemzeti szabadsággal idegen és ellenséges elemek gyanánt állanak szemközt. E sajnos állapot annak tulajdonitható, hogy a törvényhozás a kir. városokat a nép sorából kivette, a nemesi rend pedig azokat polgári tekintetben magához fel nem emelte; 's igy lőn, hogy a néptől elszakasztva, a nemzettől pedig eltaszitva, érdekben és érzésben sem ezzel sem azzal soha meg nem egyezhettek, 's minden támasz, minden ótalom nélkül egészen magokra hagyatva, söt gyakran a nemesi rend által meg is támadtatva, egy harmadiknak, t. i. az örökös tisztviselőknek 's igy az udvari kamarának hatalma alá kerültek, 's azon leverő állapotra juttottak, mellyben jelenleg léteznek. Fölöttébb káros volt ez a kir. városokra, de még károsabb az egész nemzetre nézve, mert a városokban a müveltség és müvészet virágzásra nem fejlődhetett — szabadság nélkül; a hazában pedig a szabadság megtámadások és sértések ellen eléggé nem biztosittathatott városok nélkül, 's igy a kir. városokat csak az első, a nemzetet azonban mind a két mulasztás gyakran érzékeny csapásokkal sujtogatta, 's a két mulasztás egyik fő oka, hogy mindenütt és mindenben annyira hátramaradtunk. Midőn tehát a jelen században egyesülésről van szó, küldőim véleménye szerint a nemesi rendnek a városival egybe kell olvadnia érdekben 's érzésben, czélban 's akaratban, erőben és munkában. Ezen egybeolvadás csak ugy eszközölhető, ha megyék és városok a törvényhozási és törvényhatósági jogra és rendszerre nézve egymáshoz simulnak; ha megyék az igazságnak, városok a szabadságnak hódolva, — amazok mint igazságos törv.hozó részek a városokhoz leereszkednek, ezek pedig, mint nem csak névről, de valósággal szabad polgári testületek a megyékhez felemelkednek; ha a törv.hozásnál a megyék a városokkal a szavazati jogot megosztják, a városok pedig belső rendszerüknél eredeti önállásukat visszanyerik, 's mindketten, mint független önállásu törvényhozói és törvényhatósági testületek, a nemzeti szabadság biztositására 's megőrzésére kezet fognak. — Igy az eredmény nyilván tanusitja, hogy a városok szabadabb kifejlődésének 's a nemzeti szabadság öregbitésének már épen nem kedvező azon régi rendszerünk, miszerint csekély számu, 's a polgárok összeségének teljes kizárásával önmagát kiegészitő választottság éltük fogytáig maradandó tisztviselőket, kir. biztosok vezérlése és befolyása alatt választ 'sat. — A sz. k. városoknak kifejlődése csak coordinatiojuk által levén elérhető: küldőim e részbeni kivánatának a jelen munkálat által nagy részben meg volna felelve. Mi már a városok szavazatát illeti: elméleti igazság, hogy a beczikkelyezett városok a törv.hozásnak szavazati joggal biró kiegészitő részei; elméleti igazság, hogy mint törvhozói részeknek önálló független testületeknek kell lenniök; ellenben gyakorlati igazság, hogy jelenleg nem illyenek. Sajnos, hogy a törvény rendeletét, vagy legalább czélzatát a gyakorlat elnyomta; ezt csak az enyhitheti, hogy ezt nem egyenes szándék, hanem közmulasztás, közfigyelmetlenség, leginkább pedig közviszontagság észrevétlenül idézte elő. — Illy rendkivüli állapoton tehát rendkivülileg kell segiteni, egyes hatalmaktól visszaszedni az elfoglalt jogokat, 's visszaadni az igazi tulajdonosoknak, szóval a városokkal megosztani a törv.hozási és szavazati jogot, 's igy a városokat független önállásu polgári renddé fölemelni. Azon kérdések, hány követet küldjenek a megyék, 's miképen képviseltessenek a városok? — 's mi arányban szavazzanak 's vegyenek részt mindketten a törv.hozásnál, törv.könyvünkben sehol sincs érintve, annál kevésbbé kifejtve. — Miután azonban most a szavazati jognak megadásárul van szó, ezen jogot bizonyos elvekből következtetni 's bizonyos basisra kell állitani. Ugyan azért küldőim ezen kérdés eldöntése alkalmával egyrészrül azon nézetből indulván ki, hogy a liberalis eszmének nem a törvényen alapult jogok megszoritása, hanem inkább azok tágitása 's öregbitése felel meg; — más részrül pedig azon arányt 's egyensúlyt, melly a megyei és városi voksok közt szükséges, fentartani akarván, törvény által azt kivánják kijelentetni, hogy addig is, mig a törvényhozás végkép el fog rendeztetni az országgyülésen — minden megye két szavazattal, — minden beczikkelyezett város pedig egyenkint egyegy szavazattal birjon. Ezután egy bányavárosi követ emelt szót: Ezen városi voksok elrendezését és felosztását, melly szerint 48 városnak 16, vagy duplázva 32; a megyéknek 54 vagy duplázva 108 voks adatik: sem az ország alkotmányával 's alaptörvényeivel sem a k.k. előadásokkal, sem a természetes és osztó igazsággal, sem a status főczéljával, tudniillik a hazának boldogságával semmikép összeegyeztetni nem lehet. Haszontalan időveszt és volna, ha hosszas beszéddel, vagy sok idézettel és törvényekre hivatkozással alaposan bebizonyitani akarnám, hogy minden várost, szintugy mint egyes megyéket országgyülési egyenkinti szavazat-jog illet. Elismerték azt magok a t. KK. és RR. mult országgyülésen, midőn ezen városokat érdeklő egyirányos szavazati jogot csak a városok elrendezésével kivánták összekapcsoltatni; elismerte a haza és a törvényhozó-test, midőn 1608ik évi első czikkben a négy országos statust vagy Rendet helybenhagyván, a negyedik Rendnek, azaz a királyi városoknak, épen ugy mint a harmadik Rendnek, t. i. a vmgyéknek országgyülési voksot és ülést engedett; midőn továbbá 1608dik esztendőtől fogva 1807ik esztendeig 27 uj várost épen olly szavazattal, mint a török járomból kiszabadított uj vármegyéket beczikkelyezte, és országgyülési szavazatjoggal és üléssel felruházta; midőn harmadszor az 1687: 17ik t.czikkben egyenesen és világosan kimondta, hogy nevezetes ok nélkül a kir. városok számát csak azért sem kell többé szaporitani, mert a vármegyéket országgyülésen voksok által majd nem megelőzték, és a megyék 's városok közti súlyegyen már felforgatva látszék. Hogy ezen egyenlő és egyenkinti szavazatjogról kételkedni sem lehet, bizonyitotta a törvényhozó test az 1618-iki országgyülésen; midőn észrevevén, hogy addig divatozó alkotmányos gyakorlat ellen a hét sz. kir. bányaváros kapott k. k. meghivó levelek következtében egyenkint csak egy követet küldött az országgyülésre; azonnal felirás által II. Mátyás királyt megkérte, hogy alkotmányos gyakorlat szerint minden sz. k. bányavárosból nem egy, hanem két követet hivasson az országgyülésre. Bizonyitotta azt a törvényhozó test továbbá azzal, hogy mult 16. és 17ik századokban többször látván, miszerint némelly sz. k. városok követei az országgyülésen jelen nem voltak, tüstint felszólitotta és megkérte országgyülési levél által az emlitett városokat, hogy a törvény értelmében követeket okvetlenül 's annál inkább küldjenek, mivel azoknak távollétében törvényesen semmit sem lehet végezni. Hasonlókép nem kételkedhetni ezen egyenkinti és egyenlő szavazati jog gyakorlatáról is; mert tudva van,

hogy számtalanszor, midőn nagyobb fontosságu kérdések jöttek szőuyegre, a városok és megyék egyenkinti és egyenlő szavazatával döntettek el. Igy p. o. 1609., 1647., 1649ki országgyüléseken; igy Thurzó, Draskovics János, Pálffy Pál nádorok választása alkalmával; igy az 1715., 1723., és 1741ki országgyüléseken, midőn a felségsértésről szóló törvény a pragmatica sanctio,'s többféle dolgok tárgyaltattak, igy a királyválasztások, igy a békekötések alkalmával. Ezer esetet lehet felhozni a régi országgyülések jegyzőkönyvei és irásaiból, mellyben a városok egyenkinti szavazati joggal éltek. Lehetne továbbá eseteket felhozni, mellyekben nemcsak az uralkodó királyok, de magok az országosan gyülekezett KK. és RR. is, az absens városokhoz küldött kir. vagy országgyülési levelek által egyenesen kimondták, hogy a városok jelen nem létében, országgyülési tanácskozásokat és dolgokat folytatni 's bevégezni nem lehet. Mindezeket időnyerés végett mellőzvén, csak azon kérdést teszem: mi oka, és mi bünt követtek el a városok, hogy a 19dik században, mellynek legelső feladata a szabadságot tágitani és kiterjeszteni, nem pedig elnyomni, őket az egyenkinti országgyül. szavazatjog elnyomatásával fenyegetni vagy büntetni lehetne? és szabad-e az ősi alkotmányt félretenni, és uj képviseleti rendszeren, vagy statistikai adatokon alapult alkotmányt hozni be? Mi az első kérdést illeti az egész világon nem lesz található olly ember, ki tiszta lélekismerettel a magyar negyedik országos rendet igazi bűnnel vádolhatná. Mert világszerte ismeretes, hogy a negyedik rend mindig álhatatos hűséggel viselte magát a Felséges király és hon iránt, az őt illető mindenféle kötelességeket megtette. Hallottam ugyan, nemcsak a ker., de országos ülésekben is a negyedik rendnek szemére hányatni, hogy a városok a k. kamarától függnek, és többnyire nem egyebek, mint rottenboroughok, mellyeket, mint Angolországban, el kellene törölni. De a városoknak kamarátóli függése nem nagyobb, mint a megyéké a kir. Httanácstól, és az első a városok mostani rendezésével enyészni fog. A mi pedig némelly városok kicsinységét illeti: ezt ugyan tagadni nem lehet, de azok akkor is kicsinyek voltak, midőn a szavazati jogot kapták; 's ennek megtagadása, sohasem volt városok nagyságához vagy kicsinységéhez kötve. Ha tehát akkor a szavazati jog igazságos volt, most is annak kell lenni. 'stb. Átmenvén a második kérdésre: kereken tagadom, hogy szabad légyen törvényhozás által az ősi alkotmányt félre tenni, és képviseleti rendszeren és statistikai adatokon alapult uj alkotmányt behozni. Az ősi alkotmány négy országos és kiváltságos Renden alapszik és a királyi koronázási hit- és oklevél szentsége által biztositva van. Minden koronázási oklevél bilateralis kötés, melly csak a négy országos Rendeknek és a Felséges király köz megegyezésével oldható. Az 1790ki 67. tcz. világosan kimondta, hogy a publico-politicus kérdésekben, nevezetesen az országgyüléseknek, megyéknek és városok elrendezésére kiküldött országos választmánynak nem más feladata, csak hogy azoknak az alkotmányos hatóság és activitás sértetlenül maradása mellett czélszerübb és rendesebb országgyülési, megyei és városi közigazgatási, tárgyalási és tanácskozási módja hozassék be. Az emlitett törvény igy szól: „ut salva constitutionali activitate Diaetarum, Comitatuum, Civitatum, et aliarum Jurisdictionum semper permanente, solummodo melior, magis ordinata negotiorum diaetalium aut publicorum manipulatio, et legum spiritui magis conformis petractatio introducatur." Ezen törvény értelmében szól a k. kir. előadás harmadik pontja is, mellyben ő Felsége egyenesen ohajtja, hogy addig is, mig az 1700ik évi 67. és 1827ik évi 8ik törv.czikk következtében az országgyülés törvényesen elrendezve nem lesz: a városokat illető országgyülési szavazati jog, a törvények értelmében állandó (fixum) és biztositott maradjon, és fentartassék. Ennélfogva, miután a városoknak ezen szakaszban nem a régi alkotmányos egyenkinti szavazati jog, melly a törvények, eskü és koronázási oklevél által, mint mondtam — biztositva van, hanem valami uj és alkotmány elleni képviseleti rendszeren és csak statistikai adatokban gyökerezett szavazatijognak fractioja adatik, és teljes szavazati jogban csak 6 város részesittetik: ellenben a megyék szavazati joga dupláztatik: küldőim a városokat illető alkotmányos teljes egyenkinti szavazati jogot, maga épségében fentartatni és e szak. az alaptörvények értelmében módosittatni kivánják; annál is inkább, mert 1ör: legnagyobb anomalia volna, ha egy egyént, tudniilllik egy magnást a felső táblán egy voks illetne, egy egész városnak pedig hasonló szavazati jog, az alsó táblán megtagadva lenne. 2or csak azok az országok boldogulhatnak, hol hatalmas és virágzó a negyedik vagy industrialis rend, azaz, hol igen sok város van. 3or a negyedik országos rend igen szörnyü alacsonyitása és elnyomatása nélkül, a városokat illető szavazatokat tizedelni nem lehet. 4er ha a városokat illető szavazati jog csonkitást szenvedne, akkor Erdély és Magyarország összekapcsoltatásáról álmodni sem lehet; mert az erdélyi városok, mellyeknek eddig az erdélyi or.gyüléseken igazi praepondiuma volt, látván mi történt a városokkal Magyarországban: az összekapcsoltatásban soha sem egyeznek meg, sőt minden összeköttetést hátrálni és akadályozni fognak. Azon esetre pedig, ha küldőim ohajtása e táblán többséget nem nyerne, előlegesen ovást tevén: bátorkodom a t. Karokat és Rendeket arra kérni, hogy legalább a tervezett 16, 's illetőleg 32 voksot, egyenlő fractiókban, minden tekintet nélkül méltóztassanak elosztani a 48 város között; Fiumét és Buccarit ide nem értve. — Ezután egy legnépesb középponti város követe emelt szót; hosszú előadását számos ellennyilatkozat és czáfolat kisérte a követek részéről; miről azonban jövő számunkban. Az ülés eredményét már országgyülési e napról szóló rövid közléseink közt érintettük.

Februar 19kén CVdik országos ülés a t. KK. és RKnél.

Elnök ő excellja felhivá a KKkat és RR, hogy miután a legközelebb mult ülésből elintézetlenül maradt a megajánlott 16 és illetőleg 32 voksnak a városok közt egyenkint mikép leendő felosztása: nyilatkoznának most eziránt. Ennek folytában P. megye követe ismét megujitá indítványát a töredékes szavazatok ellen, valamint Z. megye 's Breznó követe is azon kérését, hogy a ker. választmány szerkezete, miszerint Breznó külön fél szavazattal birt, visszaállíttassék, és ezen fél szavazat Nagybányától, mellynek kerületi szerkezet szerint adatott, elvétessék. Volt követ, ki e fél szavazatot Pozsony városánál akarta meggazdálkodni azon okbul, mert Pozsony nem eléggé népes arra, hogy 2 szavazattal bírjon; mi alkalmat adott Pozsony városa érdemeinek, különösen századok óta gyakorlott vendégszeretetének kiemelésére. Felhozatott többek közt Pozsony ellen a magyar elem hiánya, a szomszéd Ausztria befolyása; mire elnök ő nmlga válaszul adá, hogy ez inkább fontos ok arra, hogy igyekezzünk e határvárost, mellytől ha nemzetiségi tekintetben nem is, de ipari 's előhaladási tekintetben nagy jövendőt várhatunk, minél szorosabban hozzánk csatolni. Ha e jeles és példás szorgalmú város, mellyben a polgári elem jelenleg is ugy ki van fejtve, mint kevés városban hazánkban, érezni fogja, hogy az ország iránta igazságos kedvezéssel viseltetik: a nemzetiségben sem fog hátra maradni. De azt sem lehet elfelejteni, hogy Pozsony századok óta országgyülésünk helye, hol fejedelmeink koronáztattak, hol annyi nagyszerü történeti emlékezés leng, 's mellyre hazafiui ihletés nélkül gondolni lehetetlen. Hozzáadá ezekhez egy érd. megyei követ, hogy a határvárosok a nemzeti iparnak mintegy citadellái, őrállói, 's ezeket minél erősb lánczokkal kapcsolni a hazához, legfontosb érdekünk parancsolja; ha a harczos hajdankorban különös figyelem fordittatott a határi védvárakra, most, midőn nem véres csatatéren többé, hanem az ipar mezején küzdetik a népek közti csata, a határvárosokra kell kitünőleg figyelmezni. — Csaknem köz egyezés levén, hogy Pozsony városa voksát illetni nem lehet; más részről pedig éreztetvén a szükség, hogy Breznóbánya külön fél szavazatot méltán követel, egy megyei követ megujitá azon, a ker. ülésben is előhozott inditványát, hogy a fél szavazat se Breznó- se Nagybányától el ne vétessék; mert szomorú segítség, ha az éhezőnek azon kenyeret adjuk, mellyet a másiktól elveszünk, 's mert ez által épen azon czél, mellyet a városok feljogosítása által elérni ohajt a haza, t. i. a kibékités, egyesülés czéltja sértetik; hanem inkább a meghatározott 16 számhoz adassék még egy fél szavazat Breznóbánya számára. Hiszen e 16 szám nem stereotyp szám, különben is ki van mondva, hogy a RR. e számot örökre bezártnak tekinteni nem kivánják; e fél szavazat miatt nem lesznek a városok túlnyomóbbak. A felállított 16 szám ugy sem valamelly szigoru mathematicus calculus eredménye, hanem csupa önkény; ha tehát e számot megtoldjuk, 's ez által Breznót és a városokat kielégitjük, önkényes számot áldozunk 's valóságot nyerünk. A sértés gyülöletet, a bőkezűség szeretetet szül. — Bármilly fontosaknak ismertettek is ezen okok, az utasítások nagy többsége ellenállott, hogy az inditvány elfogadtassék, 's maradt a szerkezet; csupán azon kis változtatással, hogy a Besztercze-, Libet- és Breznóbányának összesen adott 1 egész voks két félre választatván, külön fél voksa legyen Besztercének, 's másik külön fél Libet- és Breznónak együttvéve. — Még egy uj inditvány történt Zeng városára nézve, hogy t. i. e város addig, mig azon katonai hatalom 's befolyás alól, melly alatt jelenleg áll, ki nem vétetik, országgyülési szavazatra ne bocsáttassék, hanem szavazati joga tartassék fen akkorra, ha az ország ebbeli kivánata teljesítve leend. E szerint Károlyváros maga egy külön fél szóval fogna birni. Ez inditvány ellenében az hozatott fel, hogy az által, ha Zenget a miatt, mert törvénytelenül katonai hatalom 's befolyás alatt áll, most az orsz.gyülési szavazatból kizárná, ez által a tettleges állapotot törvényesnek mintegy elismerné, 's a Zenget illető sérelem ügyének ártana az országgyülés. — Az inditványozó, 's pártolói előhozák ugyan, hogy ez a jognak 's a sérelem ügyének mitsem árt, mert még ez országgyülésen gondoskodhatni a sérelem elenyésztéséről, de miutan a királyi városok szavazatjoga nem valamelly idealis, hanem realis állapotra van épitve, 's a kir. városoknak nemcsak de jure, hanem de facto is függetleneknek kell lenni, Zeng pedig jelenleg nem független, 's territoriummal sem bir, természetes, hogy addig, míg ezen segítve nem lesz, szavazattal nem birhat. — A szerkezet maradjonnal megerősitteték.

Országgyülési rövid közlések.

Februar 27. a CLIXd. kerületi ülésben a hajdukerület rendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása folytában megujult a tanácskozás az 57d. §. felett, melly a hajduvárosi lakosok azon osztályait sorolja elő, mellyekből képviselőket választani nem lehet. E §nak a) pontja, melly a fizetéses közhivatalnokokrul szól, csak azokra szoríttatott, kik nem városi, hanem egyéb fizetéses közhivatalt viselnek; c) pontjából — melly az egyházi és katonai személyeket zárta el a képviseleti jogtól — az egyházi személyek szavazat utján kihagyattak; d) pontja, melly a nem-kereszténykről szólt, egyszerüen kihagyatott. A b) e) f) pontok rendelete, — melly a képviseleti jogtól azokat fosztja meg, kik attól itélet által elmozdíttattak, kik nem választók, kik 6 év mulva irni és olvasni nem tudnak, — az 58 §sal együtt helybenhagyatott. A közjavakról 's közigazgatásrul szóló következő §§sok többeknek kihagyása, másoknak szerkezeti módosítása mellett — rövid nyilatkozata után a különböző véleményeknek, mellyek a kir. városok rendezésénél bővebb vitatáson mentek keresztül — 111 §ig megállapíttattak.

Februar 28án a CLX. kerületi ülésben a hajdukerület belrendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása folytattatván: miután a biráskodást tárgyazó 112—126 §§ok felolvastattak; az illető kerület követe által indítvány tétetett az iránt, hogy a választmányi javaslatba foglalt központi polg. bíróság helyett az igazság-szolgáltatás könnyítése végett minden város helyhatósági bíróságokkal láttassék el. Ezen indítvány felett támadt érdekes vitatkozás közben az indítvány pártolói a perlekedésnek könnyebbségéből, a patriarchalis viszonyból 's a helyhatósági bíróság eszméjéből meríték okaikat, mellyek ellen a szerkezet védői felhordák a jelen állapot hiányait, a perlekedési egységet, 's azon elvet, melly a biráskodásnak a közigazgatástól elválasztatását kivánja. Az indítványt 25 megye 23 ellenében határozat erejére emelé. Ekép elfogadtatván a helyhatósági bíróság elvének az egyes hajduvárosokra leendő alkalmazása: a rendezési választmány megbizatott, hogy a hajduvárosi bíróságokról ezen elvhez illesztett javaslatot terjeszszen elő a felolvasott §§ok helyébe. — A végrehajtásról 's főfelügyeletről szóló 127—149 §§ok némelly módosítások mellett megállapíttattak.

Ugyan e napon CIXd. országos ülés tartatván mind két táblán; a nm, főRRnél (déli 12 órakor) meghítelesíttetett a 2d. főrendi válasz a turopolyai panaszos felterjesztés tárgyában, 's ő cs. kir. főherczegségének a t. KK. és RRkhez intézett válasza az eszék- vagy vukovárfiumei vasut előleges munkálatai iránt: a KK. és RR. vegyes ülésre hivattak meg, mellyből a magyar nyelv- katona-élelmezés, a részekbeli megyéknek országgyülésre leendő ujabb meghivása tárgyában kelt felirások ő felsége elibe felterjesztettek. — A KK. és RRhez áthozatván több rendbeli főrendi válaszüzenetek, 's az áthozó küldöttség által a KK. és RR. vegyes ülésre hivatván meg: miután az áthozott üzenetek felolvastattak 's köziratra bocsáttattak: a KK. és RR vegyes ülésre a főrendi terembe mentek át.

Februar 29kén a CLXId. kerületi ülésben folytattaték a hajdu-kerület belrendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása, mellynek folytában az országgyülési szavazatról szóló 151 §. helybenhagyatott. A választásokról rendelkező 152 §. kihagyatván: a 153 §. megállapíttatott; a 154 §. pedig oda módosíttatott, hogy minden választó mindazon városban, mellyben lakik, vagy birtoka van, résztvehessen a választásokban, e rendelet a követ-választásra ki nem terjesztetvén. A választás körüli és utáni eljárást, a követ-választást és visszahivást, a helybeli és kerületi tisztviselők választását, a főkapitány kijelelését tárgyazó 154—235 §§ok némelly módosítások mellett megállapíttattak. Kihagyások és módosítások mellett megállapíttattak a közigazgatási tárgyakról rendelkező Xd. részneк a választók névkönyvéről, jelen rendszer életbeléptetéséről 's a közgadálkodásról szóló 236—321 §§ai is.

Ugyan e napon a CXd. országos ülésében a m. Fő-RRnek tárgyalás alá vétetett a KK. és RR. üzenete 's törvényjavaslata a kir. városok belrendezése 's országgyülési aránylagos szavazata tárgyában. E nagy fontosságu tárgy körül a vitatkozásra anyagot nyujtott mindenek előtt a felolvasott üzenetnek azon nyilatkozata, mellyben a KK. és RR. kijelentik, mikint a városok rendezését olly válhatatlan kapcsolatban hiszik az országgyülési aránylagos szavazat kérdésével, hogy belrendezés nélkül a szavazat-jog tágitását lehetőnek nem tartják. Osztják-e a m. FőRRdek azon nyilatkozatot? e kérdésnek eldöntését némellyek akkorra kivánták halasztatni, midőn a törvényjavaslat tárgyalása be lesz fejezve; mások eziránt a törvényjavaslat tárgyalása előtt kivántak határozatot. A kérdés eldöntése egy értelemben történt a KK. és RR. nyilatkozatával. A KK. és RR. üzenetének eképeni tárgyalása után szőnyegre került a k. városok aránylagos szavazatjogárul szóló törvényjavaslat, mellynek bevezető szakasza 's 1—8 §§ai némelly módosítások mellett helybenhagyattak.

(A febr. 5kei 93d. főrendi országas ülésben folyt vitatkozások a turopolyai sérelem tárgyában; folytatás.) A gróf Z. által előterjesztett ezen okoskodás felvilágositja és tisztábban fölvehetővé teszi a mai nap kifejlett eredmény alapját. A mai ülés meg-

nyitása után egy gróf mutogatván, hogy a magyar törvényhozás is 3 elemből áll, a mai inditványok száma is három; majd ismét a kormány igazolására tért, és annak a horvát dolgok körüli eljárását azzal mentegeté, hogy az illy dolgokbani eljárás tetemes nehézségekkel szokott járni, főleg ha elvül tüzetik ki, hogy inkább 100 bűnös szabaduljon meg, mint egy ártatlan kihallgatatlanul büntettessék, végül azon ohajtását fejezé ki, vajha a háromfelé osztott vélemények egyesülvén, gr. Z. inditványában, mellyhez ő is járul, központosulnának. A jobb oldalról egy ifju gróf a KK és RR inditványának kisebbségben maradása esetére, gr. N.-nak az u—i főispán által módositott inditványához járulását nyilvánitá, megrován egyszersmind két más szónoknak a jobb oldalt gyanusitó minapi kijelentéseit. — Szólott azután egy főispán, ki már mult alkalommal gr. N. inditványára szavazott, és most csak azért szólalt fel, hogy azon, szerinte igen tudós, olvasott, közdolgokba avatott grófot figyelmeztesse, ki a XCIIdik orsz. ülésben, midőn némellyek által egynémelly horvátországi túlbuzgó r. c. papok azzal vádoltattak, hogy az ilirismust a protestantismusnak Horvátországba beszabadulásától irtóztukban élesztgeték, azt válaszolá, mikép ezen gyanúra, hogy t. i. a protestantismus a magyar nyelvvel karöltve jár, egy evangelicus főgondnoknak illy tartalmú körlevele az evang. predikátorokhoz, kik az ilirismushoz szítanak, nyujtott alkalmat. Nem vala — mond a szóló főispán — a történettudós gróf méltányos, midőn általában az evang. lelkészek egész testületét az ilirismushoz szításról vádolá, illyes valamivel a r. cath. clerus egész testületét senki sem vádolta, hanem csak némelly horvátországi, szláv érdekek körül túlbuzgó egyének rovattak meg; nem vala tehát igazságos a tudós gróf, midőn ama tulbuzgó r. cath. papok igazolásaul az evangelicusok egész testületét vádolni nem átallá; mert hiszen, habár igaz is az, hogy a magyarországi evangelicus lelkészek közől némellyek ő felségéhez folyamodtak tótajkú híveik nyelvügyében; de ezen folyamodás az evangelicusok egész testületének annál kevesbbé tulajdonitható, mert mihelyt az illető superintendentiáknak tudomására jutott a dolog, magok az evangelicusok által minden czélszerű intézkedések megtétettek. A történettudós gróf azt mondá a minapi ülésben, hogy őt némelly szláv nyelvhez szító evang. lelkészek pártolójoknak, agensöknek fogadták fel, és számtalan adatokkal látták el. Elhiszem, mond a szóló főispán, hogy vannak adatai a tudós grófnak, de azon adatok hihetőleg csak kegyeltjei magányügyének előmozditásaul szolgálnak, vagy ha nem ugy volna, hanem haza-ellenes mozgalmakat lehetne belőlök kisütni, ám terjeszsze elő, és látni fogja, mikép a nemzetellenes irányzatoknak magok az evangelicusok fognak legszigorúbb birái lenni. — A jobb oldalról egy gr. és herczeg, azon esetre, ha a KK és RR javaslata többséget nem nyerne, gr. N. inditványára szavaztak. Az egyik czáfolván azon állitást, miszerint mondatott, hogy gr. Z. inditványa a KK és RR kivánatához közelebb jár, a midőn ismét gr. N. inditványa a KK és RR inditványához közelit, azt válaszolá, hogy ez képtelen állitás; mert hiszen a RR nem egyebet izentek, mint a mit kivánnak; ugy hogy ha gr. N. inditványa a RR inditványához közelit, bizonyosan azoknak kivánatához is közelit, ha ellenben gr. Z. inditványa a RR inditványához nem közelit, bizonyosan kivánatukhoz sem fog közeliteni. A mi továbbá azt illeti, hogy gr. Z. pártolói most általános felirást inditványoznak a horvátországi mozgalmak ügyében, nagyon félő, hogy ha a RR erre ráállván, csakugyan felirást készitnek, akkor ismét a főtábla nem találván elégelni a felirást támogató adatokat, a felirásnak ujra ellen fog szegülni. Gróf Z. inditványában szóval, gr. N.-ében pedig tettleg van a közelités. Gr. N. inditványában nem mondatik itélet, a midőn gr. Z. inditványa eltöri a pálczát a turop. panasz felett, azt ollyannak mondván, mit felterjeszteni nem lehet. Gr. N. inditványa eltávolitva a verificationalis kérdést, tiszta és egyszerű; a midőn gr. Z-től azért is tarthatni, mert pártolói már kimondák, hogy más sokszor az inditvány, 's más az inditványozónak kivánsága is. Egy püspök gr. Z. inditványa mellett nyilatkozott, a midőn utána egy főispán, ki már a mult ülésekben gr. Z. inditványa mellett szavazott, most ismét szót emelt, mondván; hogy ha gr. N.nak inditványa következtében a turopolyai panasz minden magyarázgatás nélkül csatolványaival terjesztetnék fel, a törvényhozás ebbeli eljárása csakugyan nem lenne egyéb, mint posta-expeditio. Egyébiránt gr. N. inditványa az u—i főispán módosítása által változott, és egészen más sarokra tétetett. Válaszolt továbbá szóló főispán a jobb oldalról egy másik grófnak, ki szerinte, a baloldal elveiből csak veszélyt vár a hazára. Isten ne adja, hogy e jóslat teljesedjék!, mond a válaszoló főispán, arra pedig, miszerint mondatott, hogy a tábla két oldala ugy állván egymás mellett, mint tüz és viz, nem egyesülhet; megjegyzé, mikép kevés viz a tüzet éleszti, a tüz és viz pedig egyesülve, sok haszonnal hajthatná a haza erőmüvét. — Most szót emelt egy ifju gróf, gr. Z. inditványa mellett, 's emlité, hogy általános ténynek megismerésére nem kell egyes eseteket felhozni. Ezen állitását Anglia és franczia-országi példákkal kivánta igazolni; gr. N. inditványára pedig megjegyzi, hogy miután az a turopolyai folyamodásban panaszlott tények valóságát el nem ismeri, a KK. és RR. pedig elismerték, miben áll tulajdonkép a közelités? — Most viszont olly gr. főispán emelt szót, ki már előbb a KK. és RR. javaslata mellett nyilatkozott, most azonban az u—i főispán módosításával gr. N. inditványához, mint a KK. és RR. javaslatát leginkább megközelitőhez járulását nyilvánitotta: egyszersmind czáfolta azon történettudós grófot, ki a turop. nemesek jogai bebizonyitásaul felhozott okleveleket épen ellenkezően magyarázta, mint a melly czélból felhozattak. — Gr. Z inditványa mellett ismét egy gróf, illy dilemmával állott elő: vagy van a turop. nemeseknek kiváltságos joguk a többi nemesek felett, vagy nincs? ha van, azt oklevelekkel kellett volna bebizonyitniok, különben szóló nem tartozik hinni; ha nincs, akkor ismét a turop. nemeseknek nincs okuk panaszkodni, és igy sem jog, sem sérelem nem levén bebizonyitva, a turop. nemesek folyamodását nincs ok felterjeszteni. Végül a jobb oldalt visszatorlólag azt jegyzi meg, hogy miután a vádlottnak kötelessége adatokkal előlépni, a jobb oldaltól vala igazán prokátori fogás egy adat nélküli panaszt öt napig védelmezni. — Ezután szólott egy gróf, előadván, hogy a r. cath. papságról föl nem teheti, hogy az orosz körmöket növelő ilirismushoz szíthasson, miután ezen körmök között a catholicismusra szomorú enyészetnél semmi egyéb nem vár; szinte nem teheti fel szóló gróf az alkotmányos szabadság malasztit élvezni szerető horvátországi főhivatalnokokról, hogy az ilirismus előmozditásával ivadékaikat az alkotmányos élet jótéteményeitől kivánnák megfosztani. Azt azonban szóló gróf meghiszi, mikép a ministeriumban találkoznak ollyanok, kik az efféle zavarokat behunyt szemmel vagy azért nézik, mert azt gondolják, hogy illy uton leghamarább tönkre jutván a polgári alkotmány, általa kezeik nem lesznek kötve a haza boldogitásában; vagy azért nem avatkoznak a dologba, hogy az alkotmány gyönge oldalai annál inkább kitünhetvén, most ez átalakulási korszakban a szembetünő hiányokon annál inkább hivatva érezzük magunkat javitani. Taglalván még szóló a horvátországi eseményeket, kérdésbe tevé, hogy ha a panaszokat törvényszabta uton nem akarjuk orvosoltatni, a dicasterialis eljárás lassusága nem arra adna alkalmat, hogy a panaszolkodók via facti lépjenek fel, mint már meg is kezdették. Szóló gróf 's utána a jobb oldalról négyen, a KK. és RR. kivánata kisebbségben állását látván, gr. N. inditványa mellett szavaztak; megemlitvén közölök a második főispán gróf, hogy a turop. panasz és az ahhoz csatolt 438 zágrábi nemesek folyamodása azon oknál fogva is fel lenne terjesztendő, mert ők már magok ő felségéhez folyamodtak, de folyamodásuk annálfogva félretétetett, mert tudva volt, mikép a folyamodók már a magyar országgyüléshez is járultak kérelmökkel. Ezen nyilatkozatok után nádor ő fensége látván, hogy a KK. és RR. javaslatát pártoló szónokok kisebbségben maradásukról meggyőződve, a véleményökhöz legközelebb álló gróf N. inditványához kezdenek hajlani, a tanácskozás siettetése végett a mai tárgyban nyilatkozott hason véleményü tagokat felszólitá, hogy nyilatkoznának: vajjon az előbbi ülésekben a KK. és RR. javaslatát pártoló szavazatukat kivánják-e a gr. N. inditványát pártolókéhoz számitatni. E felszólitásra az egész jobb oldal igennel nyilatkozott. —

Megyei közlések.

➢ Varasdból. Febr. 5én első alispáni elnöklet alatt megnyitott évnegyedes közgyülésünk csak ma febr. 22én végződött. A gyülés első napjaiban a megyeterem különösen ilir szellemüek által becsödített köznemesekkel fuladásig tömve volt. A napirenden lévő köztárgyaktól eltérőleg a legbotrányosabb indítványok történtek, 's csuda-é, ha ugyanekkor nem ész, nem okok, nem alapos czáfolatok, hanem az eszközül felfogadottaknak fülsértő 's kebellázitó vad rivalgása győzött. Amde miután a gyülést később a nyers tömeg látogatni megszünt, a szőnyegre került tárgyak fölött ismét komolyabb lőn a tanácskozás. A gyülést megnyitó elnöki beszéd után V. J. t. biró azon logikátlan, alacsony inditványt tevé, hogy miután a mult évi november 6kai gyülésen a mlgos főispáni kormányzó köztanácskozási nyelvül a latint meghagyó k. k. parancsot többedmagával pártolá, 's ehez szorosan ragaszkodva inkább a gyülést eloszlatta, mintsem hogy akár az ilir, akár a horvát nyelven szólni kivánóknak engedett volna, — ugyanazért ő Felsége e gyülésből ismét egy feliratban a mlgos kormányzó urnak megyekormányzói, és kir. helytartótanácsi hivatalából elmozdittatása és a horvát nyelvnek a köztanácskozásbai behozatala végett megkéressék! — 's e gyönyörü inditvány legott néhány pártolóra is talált, de természetesen csak az inditványozóhoz hasonló ilir szellemüeknél, kik ekkor leginkább ilíresített horvát nyelven előadák mondandóikat; ellenben többen a KK. és RR. közől, kik csak nagynehezen juthattak szóhoz, 's az ellenféltül szólamlásaikban is gátoltattak, hathatós szót emeltek illy rosz czélzatu felirástétel ellen, 's a mgos kormányzó mellett, kinek nagy érdemei a kormány, és köz haza előtt sokkal ismértebbek, és méltánylásra méltóbbak, hogy sem illy pártos felirás azokra legkevésbbé is homályt vetni képes legyen — többen a tisztviselők közől, az egész tisztikarnak 's a jelennemlévő nemességnek nevében ezen inditványozott felirás ellen ünnepélyesen tiltakoztak, 's egyik még az iránt is tön óvást, hogy ezen felirat, mellyet az egész tisztikar is ellenzeni látszik, ha elfogadtatnék, tőle a megye pecsétje tagadtassék meg. Azonban, midőn a szónokok nevezetes többsége a m. kormányzó ur mellett, és felirás ellen kitünnék, az inditványozott felirást pártolók az elnököt csak hamar felszólíták, hogy a végzést ne a szólók többsége, hanem a felirást harsogó köznemesek száma után itélve, mondja ki, 's azért bocsássa a dolgot voksolásra. A voksolás ugyan meggátoltatott, de az elnök a többséget a felkiáltások után mérve, az inditványozott felirat mellett mondá ki. Ekkor a tisztikar, az alispán és jegyzőkön kivül, helyeikről fölkelvén az asztaltól eltávozott, 's legnagyobb része a teremből is kiment. Majd azután az inditványttevő t. biró a feliratot, szerkezetkészen és leirva kihuzá zsebéből, 's a jegyzőség által tüstint felolvastatván, csak két szó módosítással, még az nap sürgöny utján ő Felségéhez felküldetni rendeltetett. — Ezen felirat ellen a gyülés folyama alatt a tisztikar nagyobb része önkezüleg-aláirt jegyzékben ovást is tőn, többen bizonyitván, hogy a m. kormányzó ur a mult egyik gyülésben kijelenté, miszerint ő azon k. kir. rendeletnek is hódolni fog, mellynél fogva a köztanácskozásokat honi nyelven is folytattatni szabad leend; ő leend akkor első, ki azon megszólalni fog. — Továbbá a Rendek, és jelen nem volt megyei földes urak közől igen számosan az említett gyülési felirat és ilir pártoskodás ellen szinte felirtak ő Felségéhez magányuton ugyan, olly alázatos kéréssel, hogy az egész haza előtt köztiszteletben álló m. kormányzó urunkkal, mint ki az igazság, és törvény ösvényét mindig hiven követé, e megyét ezután is szerencsésitni méltóztassék. — Másnap az országgyülési követi jelentés, 's a magyar nyelv tárgyában leérkezett k. k. válasz felolvasása következtében egy kanonok mint a zágrábi káptalan küldöttje azon inditványt tevé, hogy miután az érintett k. válaszból az tetszének ki: hogy az ujan-alkotandó törvények egyedül magyar nyelven sanctionaltatnak meg, — a csupán fordítottak pedig az eredetiéhez hasonló hitelességgel nem birandnának; de különben is a kapcsolt részek diplomatikai nyelve csak a latin levén, — következéskép az ujan alkotandó magyar törvényeket, ha egyszersmind a latinrai fordítottak meg nem szentesíttetnek, rájok nézve kötelezőknek el nem ismérhetnék, — ugyanazért ő Felsége alázatosan kéressék meg, miszerint az uj törvények latin fordítását is kegyelmesen erősítse meg. Ezen inditványt is hőn pártolák mindazok, kik az elsőnapi felirati indítványnál a horvát nyelvnek a köztanácskozásokba behozataláért buzogván, e végett még a mult nov. 6kai gyülésen olly szenvedélyesen küzködtek. — A 3dik inditvány az volt: kéretnék meg ő Felsége, hogy a horvátok, vagy is inkább a kapcsolt részek számára saját honukban különös k. helytartótanács, és k. kanczellaria alkottassék; mi iránt szinte alázatos felirás határoztatott. — A gyülés e rövid vázlatából is kitetszik, milly irányt követ az ilir szellemtől ihletett horvátok egy része. — Továbbá az első napi inditványt tevő t.biró még azt is inditványozta, hogy a magyar levelek, és hivatalos iratok fordítására a nemesi pénztárból fizetendő 120 pgő forint évi jutalommal két év előtt alkotott tolmácsi-hivatal szüntettessék meg; részint mivel a nemesi pénztár szük állapotban van, 's e czélra a köznemesek fizetni nem kivánnak; részint azért, mivel azon uri egyén, ki e hivatalrai választatása alkalmával nem a legszámosabban egygyüttvolt Rendek által választatván, a közvárakozásnak ugyan megfelelt, de nem horvát, hanem magyar születésü, — azaz, az inditványozóval nem rokon-gondolkozásu. Noha ezen inditvány ellen többen kikeltek, mindazáltal önmaga, kit ezen hivatal illetett, S. G. t. b. felhíva érezvén magát, kinyilatkoztatá: hogy az említett hivatalért soha nem esdeklett, hanem azt a közgyülésileg egygyüttvolt KK. és RRk. bizodalmas felszólításai, és egyhangu választatása következtében vállalta el, 's abban hiven elis járt, de valamint azoknak, kiknek szálka szemökben, fizetésért sem kivánja magát illy hivatalra feltolni, 's e csekély fizetés nélkül is ellehet, és saját véleményét en-

nek alárendelni soha nem fogja: ugy azon KK. és RRk. kivánságának, kik bizodalmokat ezután is benne helyezendik, jutalom nélkül is megfelelni kész, azért tehát a feljebb érintett hivatalról lemond. E nyilatkozatot többen helyesléssel fogadák,mások ismét ezen lemondást el sem akarák fogadni, mások ismét mélyen hallgattak. A testvér megyék felszólító levelei közől csak azok pártoltattak, mellyek a levelezésekben eddig használtatni szokott hosszu czimeket megszüntetni, 's helyökbe a legrövidebbet használtatni javasolják; továbbá Zólyommegyéé, melly szerint a magyar kormányszékeknek a német kamrátóli függetlenitése országgyülésileg szorgalmaztassék.

(|) Borsodból. Miskolcz febr. 25én. Folyó hó 12ik napján kezdetett meg ez évi első közgyülésünk első alispáni elnöklet alatt, mellyre számosan gyülének öszve a m. mindenosztályú Rk.; az elnök megyénk állapotáról terjedelmes jelentést olvasott fel, mellyben a miskolczi tüz által okozott nyomor vala bőven érintve, 's a kegyes adakozások méltányosan elismerve,majd a tárgyalandó iratok sorozata terjeszteték elő, mellyekből mint legfontosabbat a magyar nyelv tárgyában érkezett legujabb k.k. leiratot vélte a többség felveendőnek, — 's miután hálafelirás inditványoztatott a megye részéről is, lőn vitatkozás, végre a kerületekben megállapított RR. határozata elfogadtatott 's követeinknek meghagyatott, hogy az országos feliráshoz szavazatukkal járulni 's a még hátralévő pontokat sürgetni tartsák kötelességöknek. Másnap kortesek lepék el nagy termünket 's mi végből, csak akkor tudók meg, midőn egy megyei eskütt inditványozá, hogy a Miskolcz városa által gyüjtött segedelmi pénzek hova lett fordításának helyes vagy helytelen volta iránt már novemberi gyülésünkben fenforgott kérdés most rögtön vétessék tanácskozás alá, — melly inditvány némellyek által azon okbul elleneztetvén, mivel tegnap már az országos tárgyak felvétele határoztaték el előlegesen, ezen sorozat ma is tartassék meg; 's lőn ingerültség lárma és kiabálás — mig végre csakugyan az országos tárgyak olvastatának fel; 's mivel már a nevezetesbek iránt van utasitásunk többnyire csak tudomásul vétettek: mellyek befejezése után a miskolczi ügy került szőnyegre, melly tisztán és szárazon ebből áll: Miskolcz város tanácsa a megégettek részére némelly hatóságokhoz felszólításokat intézett és sikerrel, mert mult novemberig majd 6000 vtó ft. jött kezeikhez, 's többnyire „a megégettek számára"; a város azonban, bár a kiosztást megyei választmány kezelte — a hozzágyült öszveget épületeinek helyrehozására fordította — ezen tette tehát mult évi novemberi gyülésben a megye által roszaltaték — 's az öszveg az égettek pénztárába a város által f. é. febr. 1ő napjáig befizettetni rendeltetett. — A városi tanács azonban a segedelmeket küldött hatóságokhoz ujabb körlevelet intézett, mellyben a városnak siralmas állapotát lerajzolva arra szólítja fel, hogy nyiltan irnák meg a kérdéses öszvegeket kinek 's mi czélra küldék? 's 77. választ nyere, mellyekben többnyire a városi tanács szabad rendelkezése, vagy épületeibe-befektetése az általok küldött öszvegnek helyeselteték és kijelenteték; igy tehát a segedelmet küldők szándoka változásával a megyei határozatnak is megállani nem lehetvén, nyilatkozatában azt kéré Miskolcz városa, hogy ezen adatok nyomán a város épületeibe-befektetett öszveg visszafizetésétől mentessék föl, melly kérés meg is adatott, 's megadatott volna kortesek nélkül is! — De nagyobb kérdés és vitatkozás tárgya lőn az, vajjon a város által szétküldözött körlevél helyes volt-e vagy sem? — és lőnek epés nyilatkozatok és szónoklatok, mig végre a többség erre feledés fátyolát vetni óhajtván, vitatásba bocsátkozni nem akart, bátor azt helyesnek el nem ismérte: 's ezen tárgy huzá ki a mai 's más napi tanácskozási órákat is, melly pártkérdéssé idomitatván a könyörület szép mezejéről, a személyeskedés rút szinpadára állíttaték. — F. hó 15én gyülést nem tartánk, mivel a kolduslás-eltörlési alaptőkének növelésére a borsodi lelkes nők által részvényes tánczmulatság adaték megyei nagy termünkben — melly igen népes és diszes vala. — 16kán vagy másfél száz korteshez vala ismét szerencsénk; no de ez nem csuda, hisz választási kérdés vala szőnyegen, — ugyanis a szendrői járás megürült főszolgabirájának volt alszolgabiránk Okolicsányi Lajos neveztetvén felterjesztésünk nyomán m. főispáni helyettesünk által — a megürült alsz.birói hivatalra felterjesztendő egyének sorozatáról szavazattal határozánk; 's igy lőn, hogy Szép Soma, Szalay Pál és Várnay Ferencz rendszerinti esküsteink kinevezés végett terjesztetének föl.

Krassó megyében febr. 16án rendkivüli közgyülés tartatván nem igen nagyszámu közönség jelenlétében — minthogy e megye a korteseket csak hirlapokból ismervén nem ólmos botokkal szokott tanácskozni — főbb határzatai pótló utasításokra vonatkoztak, és következőkben pontosultak: a magánrendszer átalánosítása előtt mintabörtön állíttassék; a hasonszenvi orvosok kérelme méltányoltatik; a megyei autonomia szeplőtlenül megovassék; a k. kir. válaszra köszönő felirás szavaztatik, a még hátralevő pontokra k. válasz kéretik; a követek a házi adó elvállalása mellett férfiasan küzdjenek, ettől elüttetvén gr. Széchenyi István telekdijas tervét inditványozzák; Pestnek a testgyakorlat, Szabolcsnak az országgyülési tárgyalás iránti inditványait a megye gyámolítja; a gänserndorfi szárnyvonalra nézve legfelsőbb határozat sürgettessék, mert e nélkül a dunabalparti vasutnak nincs jövendője.

Külföldi hirek.

Spanyolország. Murcia politikai főnökének jelentése szerint a zendülők csapatja a városból elindulván központárakból és magánosoktól 120,000 reálnyi összeget erőszakolt ki, 's megsemmisitette a kormányszéki 's rendőrségi épületekben az irományokat, többek közt az 1840ki ayuntamiento-törvény végrehajtására szolgáló előmunkálatokat is. — Malagában mintegy 300 miliciano fegyveresen szegült ellene lefegyvereztetésének, de megveretvén engedelmességre tért. Hasonlag Sevillában is számos polgárkatona ellenállásra készült. — Alicante febr. 8ka óta ostromoltatik, 's mondják, a város már is szükséget kezd szenvedni élelemben. 10én Cartagena is ostrommal záratott körül. Roncali főkapitány erőhatályosan lát a dologhoz. Madrid folyvást nyugodt.

Egy madridi levelező állitása szerint az alicantei zendülésre tetemes befolyással volt némelly angol ármány, mit leginkább abból hisz világosnak, hogy Alicante nyilatkozványa után legott több brit hajó vitorlázott be kikötőjébe, mellyek tiltott áruk és fegyverek nagy számával voltak terhelve. Az is tudva van, hogy mindjárt a zendület kezdetén két angol pénzt osztogatott a fölkeltek közt. E körülmény minden jó spanyol vérét forrongásba hozza, látván, hogy a hazára sulyosodó szerencsétlenség nagy részét angol ármány okozza. Arra nézve, hogy az egész ország kivételes azaz ostrom-állapotba helyeztetett, 's mindenki katonai hatóság alá állittatott, azon észrevétele van a levelezőnek, hogy ez mindenesetre merész és veszélyes státuscsiny, melly koczkára tesz mindent minden ellenében; roszalja, hogy a rendszabályba a királyné is belevonatott, 's igy ő szörnyü kétes helyzetbe van hozva a pártok viszályai közt. Azonban a körülmények mintegy felhivták e státuscsinyt, azon reménynyel kinálkozván, hogy most a fejetlenség szörnyetegét egy csapással el lehetne ölni. Annyi bizonyos, hogy tettleg az alkotmány egész Spanyolországban fel van függesztve, mi miatt az ayacuchok, exaltadok és Olozagapártiak annál inkább dühöngnek, mivel Madridban Valenciában, 's más városokban legmunkásabb főnökeiket rendre börtönbe viszik. A helyzet igen igen kényes, 's ollynemü, mint játékosé, ki egész vagyonát egy koczkára teszi. Ezt érzi a miniszterium, miért is más részről olly rendszabályokat létesit, mellyek a nép tömegét engesztelni képesek; ide tartozik: a számüzött püspökök és érsekek visszahivása, egy második váltóbank felállitása Madridban, rendőrség ujabb felállitása 's több eféle.

N.Britannia Egy londoni levelező O'Connellnek londonbani első megjelenéséről azt irja: hogy febr. 16kán a parliamentház előtt nagy sokaság tolongott, melly az ősz irlandit várta. Megérkezvén ez, dörgő éljenekkel fogadták, tisztelői annyira özönlöttek körötte, hogy alig volt képes az ajtóhoz férni. A fogadtatás egyátalán lelkesült volt. Nemsokára utána jött Wellington hg, kit a tömeg rosszalás kiáltozásival fogadott, 's csak egyes éljenek hallattak. Ez világosan arra mutat, hogy O'Connell politikai jelentősége nem csökkent elitéltetése után.

(O'Connell beszédének folytatása) Ennekutána áttért O'Connell az ellene felhozott bizonyitványokra, mik két dolgot érintnek: roppant gyülekezeteket, 's hirlapi czikkeket. Egyenként fogá fel ezeket. Nem tagadom — ugymond — hogy e gyülések tartattak, sőt elismerem, hogy roppant gyülekezetek voltak, tizezrek meg százezrek gyülései. Azt állitották, hogy a gyülekezeteknek e nagy száma is már törvénytelen; ez nem érdemel czáfolatot. De kérdem uraim! elveszett-e vagy csak veszélyben forgott-e ezen gyülekezetekben, ember, gyermek, vagy csak állatnak is élete? Nem. Ért-e valakit bántalom, sértés? Nem. Tehát nem különös, nem rendkivüli-é azt mondani: hogy én ama gyülekezetek által a népet annyira felbőszitém, miszerint zendülés küszöbén állott, holott e nép magaviselete olly példás volt, hogy azon alkalmaknál csak egyetlen egyszer sem történt baj. Valószinü, hogy a világon sehol sem lehetne illy gyülekezeteket tartani, hogy olly nagy tömegek olly csendesen viseljék magokat, mint az annyiszor gunyolt ir nép. Uraim! ezen nép is nyugalommal várja önök itéletét; nem helyeslendi talán azt, mikép ezt emberek tenni szokták, ha valami nem tetszik nekik; de törvénysértés nem fog véghez vitetni, bármint itéljetek is, 's bármi sorsra jusson is a csekély férfiu, ki most önökhez szól, 's ki dicsekszik azzal, hogy a törvényes, békés és kitartó politikai fáradozásban nevelője az ir népnek. De azt mondják, hogy népes gyülések szükségkép félemlitést szülnek. De hát történik-e ez? Nem voltak-e az illető kerületek hatóságai annak szemtanúi: miért nem hitták meg ezeket, vagy a repealt gyülölő békebirákat, vagy a főegyház papjait, vagy bár a legfélénkebb személyeket, hogy tanubizonyságot tegyenek a történt félemlitésről? Mivel erről lelkiismeretesen senki sem adhatott volna bizonyságot. Ha azon gyülekezetek veszélyezteték a nyilvános békét, miért nem tiltattak el? ha zendületesek voltak, miért meg nem intettek minket? 'S miután havak multával proclamatio által eltiltattak, nem engedelmeskedtünk-e azonnal? 'S mégis összeesküvőkül bélyegeznek minket, kik a törvénynek engedelmeskedtünk, 's azt erejében fentartani segitettük. De ama gyülekezetek nem voltak törvény-elleniek, mert békések, ez országok ős népi jogával őszhangzók, 's az alkotmányos czéloknak, mellyekre összehivattak, tökéletesen megfelelők voltak, 's e czélok: tanácskozás, kérelemleveleknek királyné és parliamenthez intézése az iránt, hogy egy fenálló törvény törvényes uton eltörültessék. E tárgy felett még hosszasabban szólván O'Connell áttért a bizonyitványok másik osztályára, a hirlapi czikkekre. Elmondá, hogy sem személye sem a repeal egyesület nem állt ama lapokkal összeköttetésben, 's ha a lapok hibáztak, ők felelősek. De végre is abban áll ama lapok vétke, hogy némelly beszédeket és czikkeket közlöttek, mellyek, ha annyi fontosságot nem tulajdonitnának nekik most, már régen feledékenységbe mentek volna. — E tétel különös figyelmet érdemel, mellyet O'Connell itt beszédébe szött. Én keresztény vallás tagja vagyok, melly azt tanitja, hogy bármi nagy hasznot egyes ember, vagy status vagy egyház javára nem szabad bün által elérni, hogy bünt soha, bármi tetemes haszon sem szépithet, el nem palástolhat. — Uraim! a hirlapok mindenkinek tudtára adák, 's egyátalán tudva van, hogy tán soha-sem bírta magánférfiu a nép bizodalmát olly nagy mértékben mint én. Mellettem van ezen ország minden rangu katholikusainak, világiaknak 's papoknak bizodalma. E bizodalmat az által nyertem meg hogy teljes életemben őszintén ragaszkodtam hirdetett elveimhez. Katholikus létemre itt protestans jury előtt védelmezem magam, mondhatom, a föld fejdelmei 's népei szemök láttára. Hihetnék-e önök, hogy életem elvéhez hűtlenül, 's könnyelmüleg összeesküvésbe bocsátkozzam, melly eddigi egész politikai pályámmal ellenkezésben áll? Önök mindnyájan emlékeznek még, uraim! a munkásoknak ama szörnyü összeköttetéseire, mellyek ezelőtt 8 évvel itt Dublinban, 's másutt is Irlandban divatoztak. Azt mondták: hogy én képes vagyok elveimet a népkegynek feláldozni; de ki meri ezt mondani? Nem tehettem volna e népszerüvé magamat ama szövetségeseknél? De én ellenök szegültem, nyilvánosan, egyedül, éltem veszélyeztetésével; egy akkori gyülésen a rendőrségnek köszöném hogy a reám támadt munkásoktól megmentettem. Igy más alkalommal is a szalagszövetségesek ellen harczoltam. Ha összeesküvésre voltam volna hajlandó, nem örültem volna e más összeesküvőkkel szaporithatni erőmet? De én ellenök szegültem; 's köztudomásu minden titkos társulatok elleni gyülölségem. Lehet e képmutató azon férfiú, ki minden kinálkozó, bármi hasznot hajtható eszközöket visszautasitott, mellyek ügye tisztaságát beszennyezheték? Szintugy elleneztem a jelen szegényi törvény rendszerét. Könnyen vezethetém az irlandi szegénységet harczra az irlandi birtok ellen. De látván veszélyeit, lelkiismeretem szerint, és sokak gúnyának daczára, kötelesnek érzém magam e terv ellen harczolni. Azonban mióta törvénynyé lön e rendszabály, nem szegültem ellene. Életem azon időszaka feleljen a jelen vádakra. A közelebbi időszakra, a repeal ügyére térve, mindenki emlékszik, mikép nyilatkoztam az amerikai elnök Tyler fiának beszédei, 's egyátalán az amerikai rokonszenv iránt. Ünnepélyesen kijelentém, hogy az ir nép semmi amerikai segélyt el nem fogadand, melly királynénk iránti hüségünkre legcsekélyebb árnyékot vethetne. Nem keltem-e ki legkeményebben a rabszolgatartó amerikai státusok ellen, noha itt tetemes összegek gyüjtettek a repeal-ügy javára? (Vége köv.)

Franczia ország. A Taiti szigeten történt forradalom nov. 5én ment véghez. Az admiral rendelvényt bocsátott ki, hogy Pomare királyné uralkodni megszünt, s ezt négy hajó segitségével, mellyekről mintegy 600 katona szállt partra, végre is hajtotta. A benszülöttek legcsekélyebb ellenszegülést sem mutattak, 's este olly csendes volt a város, mintha misem történt volna. Egy nyilatkozványban a lakosoknak személy és vagyonbátorság, és szabad vallási gyakorlat igértetett.

A következmra bevégzé a vadászati törvény fölött tartott tanácskozásait. Gyönyörü arány mutatkozik itt a

munka-elosztásban. A törvényterv első tiz czikkelye nyolcz ülésen át tárgyaltatott, 's mivel ebben már jóformán kifáradtak, a hátralevő húsz czikkelyen egyetlen egy délután nyargaltak keresztül, 's minden további okoskodás nélkül el is fogadták.

A kamrában jelenleg legfontosabb tárgy a vadásztörvény, 's annak elhatározása: vajjon a fürjek vándor madaraknak tekintessenek-e ezentúl, vagy honfiusíttassanak miután Afrika partja is a franczia birodalomhoz tartozik, hová azok telelni szállnak!

Az összes franczia sajtó nagyon erősen kel ki azon rendszabályok ellen, mellyek Oroszországban a zsidókra nézve létesítetnek.

Portugallia. Az uj lázadásnak egyik vezérfőnökéül Bomfim grófot tekintik, ki is Yelvesben elfogatott. Ujabb mozgalmakról eddig semmi hir.

Olaszország. Már ismét mutatkoznak a felujuló tavaszszal a békétlenség jelei, 's pedig olly módon, melly politikai czélzást kétségtelenné tesz; mert valamint előbb ugy most is gondosan kimélik a föld népét a rabló csapatok, ellenben katona alig merészkedhetik a hegyek közé a nélkül, hogy élete veszélyben ne forogna. — Mondják, a mozgalmak főnökei egyike Párisban, másika Londonban lakik; békétlen spanyolok megérkezésétől is látszanak segélyt várni a zendületesek.

Belgium. A senatust egyátalán az aristocrata elem képviselőjeül tekintik, ez azonban egy ujabb törvényjavaslat által szép jelét adá elfogulatlanságának. A belga alkotmány szerint t. i. nincs előjogos nemesség; csak czimek osztogatására van joga a királynak; mivel azonban e puszta nemesi czim oklevelének kiadása ingyen történt, igen számosan jelenkeztek az efféle folyamodók. Az uj törvényjavaslat tehát abban áll: hogy a nemesi oklevél kiszolgáltatásáért kisebb nemesi fokozatokra legalább 2000 a magasabbakra nézve pedig 20,000ig terjedhető díj fizettessék.

Svédország. A király egészségi állapota febr. 6ig észrevehetőleg javulván azontul ismét kétségesebb alakot öltött. Egy stockholmi levelező nevetségeseknek állitja azon hireket, miket némelly némethoni lapokban hintegetnek, hogy a király történhető halála esetére békétlenségek, zavargások ütnének ki az országban. Az egyedüli nyugtalanság az, mellyet az utczai rablók okoznak a fővárosban, kik éjente vakmerő megtámadásokat és fosztogatásokat viszsznek véghez.

Oroszország. Ujabb tudósitások szerint a lengyel zsidóknak a határszélekröli erőszakos elhelyezése meg van szüntetve 's némellyek szerint ujabban egy évi időköz engedtetett e rendszabály végrehajtásaig. — Jan. 11én mult egy százada. hogy Odessa 's vidéke orosz hatalom alá került. E napot a város ünnepélyesen ülé meg. Azóta történt gyarapodása abból világlik ki legszólóbban, hogy akkor az egész tartomány csak 100,000 lakost számlált, kik mindenféle zagyvalék aljas népből állottak. Most a tartomány népessége 1,300,000 emberre emelkedik, Odessa virágzó állapotra jutott a kereskedés által, mellynél fogva utóbbi évben 17 millió ezüst rubelt hozott forgalomba. —

Szerbia. Mondják, hogy a török kormány lépést tön az orosz kormánynál az iránt, hogy Wucsics és Petronievics mint a jelen szerb kormánynak lehető legbiztosabb gyámolai, visszahivassanak hazájokba. Titoff igérte, hogy e tárgyat kedvező módon pendítendi meg a sz. pétervári udvarnál.

Törökország. Salonichiben jan. havában egy török végeztetett ki, mivel a próféta, a korán, és átalán az izlam ellen tiszteletlenül nyilatkozott nyilvánosan. Ez annyiban rosz benyomást szült magok a törökök közt is, hogy ama kifakadásokra részegségében vetemedett. Ez uj alkalmat nyujt a brit követnek azon tárgyban befolyásának sulyt szerezni, nehogy a török vallásról keresztény hitre térök halállal büntettessenek, mikép ez már néhányszor történt. A dolog főbibéje nem annyira a korán szabályaiban mint a nép régi balhitében gyökerezik, miszerint azt hiszi, hogy illy vallási átpártoltak részéről a török birodalomra háruló legnagyobb veszélyektől kell tartani; ennél fogva tartják szükségesnek illyenek kivégeztetését. —

Görögország. Az alkotmányterv harmadik czikke, melly felett annyi heves vita folyt, illy szerkezettel lön elfogadva: Törvény előtt minden görög egyenlő, és személykülönbség nélkül mindenki járul a státus terheinek viseléséhez vagyona arányában. Statushivatalokat csak polgárok viselhetnek. Polgárok azok, kik az ország törvényei értelmében polgári képességet szereztek vagy szereznek. —

Mexico. Veracruzból irják, hogy a mexicoi kormány rendelvényt bocsátott közre, mellynél fogva Californiából minden északamerikai polgár kitiltatik. Ezen számüzési parancs már néhány hónap előtt keltnek mondatik, de az amerikai követ előtt titokban tartották, mig ennek közvetve tudtára esett. A követ nyilatkozatot hiába követelt; végre határidőt szabott, mellynek eltöltével, ha a rendszabály iránt felvilágositást nem kap, elhagyandja az országot.

Egyesületi közlés.

Magyar tudós társaság. Emlékezetbe hozatik, hogy a XIIId. nagygyülés által kitüzött ezen törvénytudományi jutalomtételre: „Fejtessék ki jogelméletileg 's mind a honi, mind a külföldi társas állapotok figyelembe vételével történetileg is: milly befolyással vannak az örökösödési törvények a polgári társaságra, és ennek anyagi és szellemi jó vagy rosz létélére"; továbbá a természettudományira: „Kivántatik hazánk éghajlatának természettudományi vizsgálatokon épült ismertetése, előadatván egyszersmind amannak hatásai a növényi és állati életre"; végre a dramairа, melly szerint ez idén egyedül vígjátékok vívhatnak jutalomért, a pályamüvek alulirthoz beküldésének határnapja, mellyen túl semmi kézirat el nem fogadtatik, folyó évi martius 24d. A kéziratok idegen kézzel, olvashatólag és csinosan irva, lapozva, kötve 's a szerző nevét rejtő pecsétes jeligelevéllel ellátva legyenek. Költ Pesten, febr. 29. 1844. — Az academia tudományos havi irata a Tudománytár, e folyó 1844ki esztendőre is folytattatik, az eddigi szerkezettel 's az eddigi szerkesztők ügyelése alatt. Az értekező rész a tudományok minden ágain tanulságos, többnyire eredeti's egy részt az akademia ülésben előadott értekezéseket közöl, a felvételben különös tekintettel hazánk tudom. érdekeire; a literaturai rész egy lehetségig teljes hazai bibliographiát, 's külföldi irodalom legjelesb termékei hol rövidebb hol bővebb ismertetéseit hozza; végre a hivatalos Academiai Értesítő a t. társaság ülési munkálatairól részletesen tudósít. Hol szükséges, a szöveget réz és kömetszetek világositják fel. A díszes kiállitásu folyóirat egész évre helyben, Eggenberger J. és fiai acad. könyvárusoknál 5 ft, postán havonkint elküldve 6 ft 36 kr e.p. Az első vagyis januaruisi füzet foglalatja: 1. Népnevelés, különösen a reál tudományok, Győry Sándor r. tagtól. 2. Az ismeretlen jellemü rohonczi codex ismertetése, két tábla könyomattal, Jerney János rend. tagtól. 3. Mégis a szlávok tót nevéről, Kállay Fer. rend. tagtól. 4. Okleveles toldalék Béely Fidél lev. tagtól. A literaturai részben: 1. Michelet Németországról. 2. Criticai szemle a chemia és physica körében. 3. Külföldi bibliographia. Az Acad. Értesítő a decemberi gyülések részleteit hozza, 's ezek közt Schedel Ferencz titoknok előadását egy magyar nyelvjárástan eszközléséről. Figyelmessé tétetik egyszersmind a közönség az academia ezen legujabb kiadásaira: 1) Magyar helyesirás és szóragasztás főbb szabályai. Hetedik kiadás. n8r. 32 l. füzve 10 kr. 2) A magyar szókötés főbb szabályai n8r. 129 l. füzve 20 kr. 3) Törvénytudományi műszótár n8r. XII és 444 l. füzve 1 ft 40 kr. 4. Német-magyar Zsebszótár Második kiadás, k8r. 2 ft 30 kr; két füzet megjelent, a 3dik e vásárra jő ki. 5) Első oktatásra szolgáló kézikönyv, a m. tud. társ. által koronázott pályamunka, Edvi Illés Páltól; 2 — 3 kötet, melly a számvetés, időszámlálás, természet-, egészség- és gazdaságtant foglalja magában. Harmadik javított és bővített kiadás, 8r. 290 l. kemény tábl. 1 ft 's ebből külön: 6) Népszerü Számvetéstan és időszámlálás tudománya. 8r. 88 l. kem. tábl. 20 kr. 7) Népszerü Természet- és Egészségtan. 8r. 129 l. kemény tábl. 24 kr. 8) Népszerü Gazdaságtan. 8r. 87 l. kem. tábl. 20 kr. 9) Eredeti Játékszin XId. kötet: Tisztujitás, koronázott vígj. Nagy Ignácztól. Második kiadás, 12r. 170 l. füzve 40 kr. 10) M. tudós társasági Névkönyv kalendariommal 1844re 8r. 93 l. füzve 20 kr. e. p. Végre sajtó alatt: 1) Törvénytudományi pályamunkák, IId. köt. 2) Philosophiai pályamunkák, IId. köt. 3) Mathematicai pályamunkák Iő köt. 4) Természettudományi pályamunkák IIId. köt. 5) Verbőczi István Hármas törvénykönyve, ford. egy academiai biztosság által. 6) Eredeti Játékszín, XII. XIII. XIV. kötet. Pesten, febr. 29. 1844. Dr. Schedel Ferencz titoknok.

A megyei tisztviselők kijelöléséről, tekintettel a főispánokra.

Törvényeinkből kitetszik, hogy Sz. István király idejétől fogva többnyire minden vármegye (Pest Pilis megyéket régi szabadságaiknál fogva kivéve) főispánok által kormányoztatott, 's megkivánták törvényeink, hogy mulhatlanul minden megyébe főispánok tétessenek (1486: 60. 1554: 19. 1563: 66. 1715: 123. 1741: 18. 50.); sőt világos törvényeink által határoztatott az is, hogy egyedül csak világi született nemes, 's állandóul a megyében lakó, megyebeli jó birtokos tétessék főispánnak (1498: 44. 57. 1554: 19. 1559: 53. 1638: 33. 1647: 75. 1723: 56.). mi azt mutatja, hogy a főispánnak önmegyéjétől külön érdeke nem is lehet; 's a közdolgoknak jó lélekkel folytatására és hivatalának viselésére a felség előtt, annak távollétében pedig helytartója előtt, vagy pedig az illető vármegye közgyülésén tartozott megesküdni, és ha az esküvés a felség előtt történt, erről hiteles bizonyítványt tartozott az illető vármegyének beadni, (1542: 38. 1545: 52. 1546: 38.). De utóbb világos törvény által rendeltetett, hogy minden főispán az illető vármegye közgyülése előtt köteles megesküdni (1552: 38. 1553: 30.); különben azon hivatalra nem bocsáttathatik, — és törvényes nyoma van annak is, hogy nem más, hanem a vármegye által kért, 's ottan köztiszteletben álló alkalmas tagja azon megyének tétessék főispánnak (1525: 33.(Kovachich supl. ad vestigia Comit. Tom. 3. pagina 43. Regia Mattas pro auctoritate sua comitatuum honores personis idoneis ac bene meritis, et quidem talibus, quae etiam nobilibus gratae videbuntur et acceptae ad supplicationem Universitatis nobilium Comitatuum conferre dignetur, ne nobiles ipsi per eos Comites, qui eisdem contrarii sunt, et displicent, oppressionem et defectum in ipsorum juribus patiantur); 's ha valamelly főispán a megyebeli nemesek szabadságait nyomta, 's akármi szín alatt azokat háborgatta, vagy akadályoztatta, az illy visszaélésekért hivatalának elvesztésével is büntettetett (1542: 37. 1548: 66. 1622: 29. §. 8. 1647: 76). Azon esetben pedig, ha valamelly vármegyének főispánja nem volt, vagy ha azon hivatalra az egész megyében alkalmas tag nem találtatott, az országgyülés által a megyebeli alispán ruháztatott fel főispáni hatalommal (1574: 33. 1575: 7.); és igy nem különös helytartó, hanem azon megyének alispánja gyakorolhatta a főispáni jogot, (1578: 4.), — mi azt mutatja, hogy főispáni helytartók (administratorok) törvényeink által egyátaljában nem ismertetnek. — A közgyülés határnapját is nem más, hanem a főispán vagy alispán tüzheti ki; még pedig a megye Rendeinek megegyezésével (1478: 7. 1536: 37. 1550: 23. 25. 1569: 11. 1625: 40. 1647: 109. 1687: 25. — Sedes judiciariae seu congregationes, quando Cottus ita maluerint; et praecipue tempore necessitatis, celebrari libere permittantur.) — Arról is világosan szólnak törvényeink, hogy a főispán, — 1647: 88. czikkely szerint, — a vármegyének magistratusa lévén, biráskodni is köteles (Kálmán király I: 11. 1222: 5. 1405: 10. 1435: 3. 1454: 15. 1486: 51. 1492: 53. 82. 1495: 12. 15. 16. 19. 1498. 71. 1500: 21. 1542: 5. 1563: 48. 50. 1608: 2. k. u. 1613: 23. §. 10. 1638: 27: 1681: 31. 'sat.); 's a főispán megyei kiküldetés nélkül semmi executiót, vagy itélet-végrehajtást sem tehet (1495: 16. 1536: 37.); ha pedig hivatalos kötelességében eljárni nem akarna, ezért őt a megye közönsége vonja büntetés alá — 1500: 21. — és a megye kérelmére a Felség által hivatalából elmozdittatik 1548: 66. —

A felhozott törvények eléggé mutatják, hogy a főispán nem a megye felett áll, hanem ő is megyebeli tag, és egyszersmind a megyének kormányzója, ki a megyebeli nemesek közakarata és megegyezése nélkül sem alispánt, sem egyéb tisztviselőket nem választhat (1435: 17. 1486: 8. 1492: 63. 1504: 2. 1548: 70. 1595: 17. 1599: 7. 1723: 56.); hogy pedig kik lehessenek candidatusok? — ennek megvizsgálása is nem magától a főispántól függ, mert 1504: 21. czikkely által tiltatik a főispánnak, hogy a megyei nemesek megegyezése és akarata ellen, bárkit is választhasson, — és utóbb az 1687: 25. czikkely is világosan rendeli, hogy a főispán a megye közönségével együtt candidáljon és válaszszon; melly törvény igy szól: „per supremos Comites et universitatem unus Vicecomes cum Judlium et juratis assessoribus de recepto ritu candidandus et eligendus:" — a főispán tehát nem maga választhatja a candidatusokat, hanem ő azok közöl csak jelölhet elfogadásra a gyülésnek, — 's ezen gyakorlatot a felhozott 1687: 25. czikkely nyomán erősíti az 1723: 56. czikkely is ezen szavakkal: „Supremi Comites sedes restauratorias indicere ac candidatos cum priore Vicecomite idoneos quatuor e statu nobilium proponendo, istius modi restaurationem celebrare teneantur.

Minthogy tehát 1222: 29. szerint a főispánok minden jogaikat a megyéktől kölcsönözik, 's a statusokkal együtt egy moralis testületet képeznek: innen magában is következkezik, hogy a főispánoknak a candidatusok kiszemelésére semmi külön joguk nincs, 's nem is lehet, hanem a főispán, mint megye tagja 's annak elnöke, a megye közönségével együtt szemelvén ki a candidatusokat, azután ezek közöl minden hivatalra négyet köteles megnevezni, — a gyülés szabad választásától függvén azok közöl egyiknek vagy másiknak elfogadása.

Ezeknélfogva, ha csakugyan tiszta akaratunk, hogy dolgaink jól, hiven és gyorsan folyjanak, 's hogy e végből a megyében minden hivatalra 's állásra legalkalmasb tagok választathassanak: szükséges, hogy azoknak kiszemelése végett a tisztujitás előtt néhány héttel a főispán, vagy alispán elnöksége alatt tanácskozmányi (conferentialis) gyülés tartassék, mellyre a megyében lakó táblabirák, vagy pedig a közgyülés által e végre kiválasztandók meghivassanak, kik letett hitök alatt nemcsak a folyamodóknak, hanem az ottan felemlített egyéneknek is életkorukat, magokviseletét, tudományos készületöket, müveltségöket, szóval, alkalmas voltukat tekintetbe vévén, azokat kikben a megkivántató minémüségek feltaláltatnak, a többség megegyezése szerint elválaszthatóknak, candidatusoknak, feljegyeztessék. 's azoknak névjegyzékét a főispánnak olly végből adják által, hogy a bekövetkező tisztujitási gyülésen egyedül csak azon candidatusok közöl tartozzék kijelölni. Igy remélhetni, hogy a főispán a megye közönségének meg-

egyezésével 's akaratával, a közjónak előmozditásán munkálkodva bizodalmat szerez, a bizodalomhoz pedig tisztelet csatlakozván, engedelmeskedés, nyugalom és béke lészen.

Mindenesetre a korteskedések megtiltása mellett megyei végzés által határoztassék el, hogy mindazok, kik jószivűségből (ha ugyan igaz) a szegény nemeseket nagyon ohajtják, és kivánják a választás helyére bevitetni, 's ott napi díjjal és költséggel is ellátni, — ám legyen szabad! kiknek tetszik, hogy minden tisztujitás előtt idejénkorán adják be azon elszánt segedelembeli sommát a nemesi pénztárba és tétessék közhirré, hogy ennyi, vagy annyi summából, a mennyire kitelhetik, segiltetni fognak azon választó szegény nemesek, kik szegénységökről hiteles bizonyitványt mutathatnak; de ezen felül a történhető kihágásokra nézve nem kell a sok ágasbogas törvény, — mert igaz marad Tacitusnak azon mondása, hogy: „a legfeslettebb társaságokban legtöbb a törvény" — lám Angliában közmondás, hogy a becsületesség legjobb politica, 's mi is tudjuk, hasztalan a sok irott törvény, ha a moral nem kezeskedik érettök. —

Réső Ensel Sándor.

Hirlapi kalászok.

Jelenkor. (17.) Irányczikk „Czégér I." czim alatt ismét gróf Széchenyi István értekezik. A nemes gróf, mit már előbbi jeles értekezésében némi általánosságban megérintett, t. i. hogy mindaddig, mig egyedül az oppositio czégére fogja a hazai hűséget, liberalismust, tolerantiát és haladási vágyat a többségben képviselni, 's a többség egyedül az oppositio czégére alatt fog keresni független hazafiui lelkületet, minden egyéb czégerre gáncsot, gunyt és gyülöletet halmozván, mindaddig csak akkor lesz készfogásban és vállvetésben a magyarnak jó dolga, ha rosz dolga van, azaz, ha nemzetileg 's alkotmányilag hátranyomják; ellenben mihelyest a kormány részéről tárva leend előtte a haladási mező 's a diadali kapu, azonnal vert hadi állapotba fog keveredni; ezen állitását jelen értekezésében bővebben kifejti, és egész az evidentiáig megmutatja, hogy oppositio szinte olly alárendelt fogalom 's változható tényező, mint a kormány pártolása és abbani részvét, 's hogy sem egyik sem másik nem szolgálhat hitvallási alapul, annál kevésbbé következetességi hévmérőül; mert mindkettő azonnal ellenkezésbe jő önmagával, mihelyest a kormánynak nemzetiség és alkotmány iránti állása változik. Főkötelessége minden hazafinak nemzetiségéhez és alkotmányához tántoríthatlan hűséggel ragaszkodni, 's annak maszlagiból való kiemelésén és igazi progressioján munkálni; következőleg midőn a kormány felé hajol, mint jelenleg, akkor — hacsak önmagával ellenkezésbe jöni nem akar — tartozik épen hazafiui hűségénél fogva a kormánynyal kezet fogni; különben épen azon czélt semmisitné meg, mellynek könnyitését és megközelitését a kormánytól leginkább sürgeti, 's mellynek visszatartóztatása és nehezitése vagy gatolása őt nyomban oppositio tagjává teheti. Ezen politicai elveket, mellyeknek józanságát csak eszevesztett tagadhatja, a ns gróf saját politicai eljárására alkalmazván, mindazon gyanusitásokat, mellyeket eljárása ellen némelly éretlen ellenei fölhordnak, vagy fölhordhatnak, ügyesen megczáfolja. α.

Nemzeti ujság (17.) Korunk ügyeiben Perger János bevégzi „A nevelés ügye" czimü jeles értekezését; 's utolsó közlésében az „Iskolák kormányzatát" illetőleg ajánlja, hogy az ország szivében, Pesten, egy — tiz vagy több egyházi és világi tagból álló — középponti fő iskolai-ügy-kormányzóság állittassék föl, melly az ország összes catholicus iskoláinak anyagi és szellemi ügyét elintézze; a practicai nevelésbe szükség idején ujitásokat hozzon; a tanulmányi könyveket kijelölje 'sat. A kassai, nagyváradi, győri, pozsonyi 's zágrábi főiskolák kerületeiben szintén rendeztessék egyegy iskolai tanács, melly a kerületekben az iskolai nevelésre felügyeljen, és minden tetteiről évfolytán a főkormányzóságnak számot adjon. α.

Szerkesztő: Szenvey József.

HIRDETÉSEK.

(*41) 2—5

Már szombaton

folyó martius 16dikán megy végbe Bécsben

a kilencz nagy Realitások

sorsjátékának huzása,

mellyekért

250,000 vltó frt

ajánltatik váltságul.

Ezen sorsjáték 32,511 találónak, mellyek valamennyien készpénzesek, szokatlan nagy számát tartalmazza, és a játékterv szerint nyerhetni:

250,000	vagy	207,500	vagy	206,500	váltó fntokat			
203,500	„	202,500	„	202,000	„	„		
201,500	„	201,000	„	200,000	„	„		
60,000	vagy	55,000	vagy	54,000	vagy	53,000	„	„
50,000	„	17,500	„	16,500	„	13,500	„	„
12,500	„	12,000	„	11,500	„	11,000	„	„
10,000	„	7500	„	6500	„	5000	„	„ és igy tovább.

A vörös ingyen-nyereményi részvényekre nézve különös huzás történendik, mind készpénzbeli találókkal, mellyek

50,000, 7500, 6500, 3500, 2500, 2000, 1500, 1000,

összesen 240,000 vltó fntból állanak

A gazdagon javadalmazott ingyen-nyereményi részvények huzása alkalmával még azon különösen kedvező eset is beáll, hogy azok legelől huzott száma a rá háromlandó nyereségen kivül, még 500 kikülönzött ingyen-nyereményi részvényt is nyer, mellyek valamennyien készpénzbeli nyereményt alkotnak, miszerint egy illy ingyen-nyereményi részvény tulajdonosa 501 pénztalálót csinál.

Ki készpénzfizetés mellett egyszerre, darabját 12½ vltó frtjával, 5 részvényt vesz, ráadásul egy illy dúsan javadalmazott és különösen kedvezményezett ingyen-nyereményi részvényt kapand ajándékba.

Dl. Coith fia és társa.

Sorsjegyeket e nagy kedvezményű lotteriához kaphatni

M. Lueff-nél

Kristóftéren a ‚Minerva'-hoz.

(*38) 3—3

Az ‚Életképek' ügyében.

Alólirt azon kellemes kellemetlen helyzetben levén, minélfogva az ‚Életképek' 3dik és 4ik füzetei, mellyekből az első kettőnél kevesebb példányokat nyomatott, mind elfogytak, ugy hogy februar 15ke után érkező t. cz. előfizetőinek e két füzettel, vagyis teljesszámu példányokkal többé nem szolgálhat, kivévén, ha azok száma annyira szaporodnék, hogy tetemes áldozat nélkül a másodszori nyomtatás költségei födöztetnének: a lehetőségig akarván azonban arról gondoskodni, nehogy lapjai szives pártolói rövidséget szenvedjenek, késznek nyilatkozik, a IV. füzethez mellékelt ‚Mátyásemlék'-terv rajzának folytonos küldése mellett, azon esetben, ha a másodszori kiadás eszközölhető nem volna, az említett füzetek hiányát a másodfélévi 13d. és 14dikkel utánpótolni, vagy ezek el nem fogadása esetében az előfizetési díjt visszaszolgáltatni: nyitva levén egyébiránt a jövő hat füzetrei előfizetés postán négy, Budapesten pedig három pengő forinttal.

Budán, febr. 16. 1844. **Frankenburg Adolf** m. k. az ‚Életképek' kiadószerkesztője.

(*43) 2—3

Zala-Mindszenten

Zalamegyében, mintegy 700 hold birtok fog haszonbérbe adatni e f. 1844. évi Szent-György naptól számitandó három esztendőre, vagy, ha a bérlőnek ugy tetszik, több évre is.

(*36) 3—3

Hirdetmény.

Szabad kir. Székesfehérvár városa részéről az 1843ik évi sept. 5kén kebelében pusztitott tüzvész által károsodottak felsegélésére 100.000 ezüst frt magánosoktul részletenkint kölcsön felvétetni határoztatván, — pénzeiket ötös évi-kamatra, 's mindkét felől előre bocsátandó félévi felmondás utáni visszafizetés biztositása mellett elhelyhezni kivánók ebbeli szándékukat a mondott város tanácsánál bejelenteni felszólitatnak. Költ Székesfejérvárt 1844ik évi januar 11én tartott közülésből. A Jegyzőhivatal által.

(44)

Igazítás. A M. Gazdasági Egyesület szölő-igazgatósága által közretett szölővesszők **Lajstromából** a **G** betü tévedésből kimaradván, e hiba oda igazitatik, hogy a **G** betü alatti szölőfajok a 148-dik számnál kezdődnek 's egész végig az utolsó számig tartanak.

(*39) 2—3

Haszonbérlet.

A kir. alapitványi uradalom részéről közhirré tétetik: hogy a csatai birtokhoz tartozó Garam-Mikola helységben, 51 holdból álló majorsági szántóföldek egy tagban; 100 30, 35, 35, 2, 20 kapás rétek hat tagban; az ugynevezett garamontuli füzesporongy; két káposztás föld ¾ holdnyi; irtásrét 2 holdnyi, a legtöbbet igérőnek három egymásutáni évre f. évi april első napján a hely szinén tartandó árverés utján, kibérlendők. Szokott bánatpénzzel ellátva a bérleni kivánók előre bocsátott napon reggeli tiz órakor szivesen láttatnak. Költ Csatán 1844. évi februar 24kén. A kasznári hivatal által.

(*37) **Wagner József** műárusnál (Pesten a servitatéren) ujonan megjelent: **Pyrker János László** egri érsek ő nmlsga arczképe, élet után rajzolva Eybl F.töl. Ára chinai papiron 1ft 40kr., fehéren 1ft 20kr.p. 3-3

HIVATALOSAK.

Csődök.

6695. Szabadka városa tanácsának felirása szerint, Markovits Simon helybeli polgár hitelezői csődületének határnapja f. é. april 30kán tüzetvén ki, tömeggondnokul Ikolits József, perügyelőül pedig Demerácz Alajos tiszti főügyész neveztetett. Költ böjtelőhó 20án 1844.

6670. Pest vármegye csődtörvényszéke felirása szerint, vagyonban fogyatkozott Gyika György hitelezői csődületének határnapja f. é. majus 1jére tüzetvén ki, ideigleni tömeggondnokul Körmendy István, perügyelőül pedig Nagy János hites ügyvéd neveztetett. Költ böjtelőhó 20án 1844.

6930. Torontál vármegye jelentése következtében kiváltságos Nagy-Becskerek mezőváros tanácsa által vagyonbukott özvegy Boskovits Eufemia ellen csődületi per rendeltetett, 's a hitelezők öszvejövetelére határidőül f. é. majus 23, 24 és 25ik napjai tüzetvén ki, ideigleni tömeggondnokká Drahos Ernest helybeli tanácsnok, perügyelővé pedig Kosztolányi Endre ügyész neveztetett. Költ böjtelőhó 20án 1844.

45532. A tiszántúli kerületi királyi itélőtábla, gróf Csáky Sándor hitelezői csődpörében, nevezett gróf tömege ellen a még netalán lehető követelések bejelentésére 1844ik évi majus 1sö napjáig itéletileg kitüzött záros határidőt, országszerte azon hozzáadással hirdetteti hogy annak lefolyta után történt bejelentések elfogadhatók nem lesznek. Költ karácsonhó 19én 1843.

Kötelezv. semmisitési hirdetések.

7158. Ujvidék városa tanácsa néhai Stephanovits Jakab örökösei folyamodása következtében, egy 1815ik évi majus 5én 300 v. forintról kiadott 's a folyamodók atyját szenvedőleg, néhai Novák Györgyöt pedig keresőleg illető, kifizetett, de időközben elveszett kötelezvény megsemmisitése országszerte hirdettetni kérvén, a körülirt kötelezvénynek megsemmisitése keblileg közhirré tétetik. Költ böjtelőhó 20án 1844.

6689. Pest vármegye Okolicsányi Teréz néhai Balogh Károly fia Balogh Gyulának özvegye folyamodására, a folyamodó ipája ellen néhai Balogh Károly ellen, Balla Krisztina részére 1797. évi septemb. 7. 1139 ft 40 kr. kiadott 's 1799ben betáblázott kötelezvény mostani birtokosának tulajdonos jogai bebizonyitása végett kitüzött f. é. februar 1től számitandó egy évi határidőt országszerte azon hozzáadással hirdetteti, hogy annak siker nélküli lefolytával az érintett kötelezvény megsemmisitetni 's kitáblázatni fog. Költ böjtelőhó 20án 1844.

(*45)

EMICH GUSZTÁV

magyar és külföldi könyvkereskedéseiben Pesten, uri- és kigyóutcza szegletén, a cs. kir. postahivatal általellenében,
's Budán a hajóhidnál kaphatók.

Ezen munkák találtatnak még a következő könyváros és könyvkötő uraknál.

Barra G. özv. és **Stein** B. Kolosvártt. **Beichel** József Temesvártt. **Benczur** József Eperjesen. **Bettelheim** testvérek Aradon és N.-Becskereken. **Csáthy** Lajos Debreczenben. **Eiserth** Sámuel Beszterczebányán. **Grünn** János Szegeden. **Grossmann** J. F. Miskolczon. **Hagen** Károly Kassán. **Haas** Károly könyvkereskedésében Bécsben. **Kollár** Adolph Nyiregyházon. **Kiebling** József N.-Bányán. **Németh** Vilmos Brassóban. **Plank** Ferencz Egerben. Ifj. **Palatsek** Ignácz Temesvártt. **Rader** Alajos Székesfejérvártt. **Ritter** Gábor Györben. **Sandvosz** Ernest Kassán. **Schröder** Ferencz Mohácson. **Siegler** Antal Komáromban. **Siegler** János Esztergamban. **Siegler** Mihály Nyitrán. **Stojánovits** P. C. Ujvidéken. **Telegdy** K. L. Debreczenben. **Tilsch** és fia Kolosvártt. **Vázsonyi** István Veszprémben. **Wajdits** János N.-Kanizsán. **Weidinger** Alajos és **Weidinger** János Pécsett. **Wigand** K. F. Pozsonyban.

Árok pengő pénzben.

Érdekes uj magyar munkák

Buzgóság könyve
mivelt családok számára
Glatz Jakab,
ágostai hitvallású bécsi consist. tanácsnok után.
A hatodik kiadás szerint fordítva. 400 lap. Szép aczélmetszéssel, legfinomabb velinpapiros. 12rét. Pesten. 1844. Ára 1 ft 30 kr., aranymetszéssel és csinos sotult bőrkötésben **csak 2 ft 30 kr. p.**

Az egyház és polgárzat
közti békeségről, némelly észrevételekkel az ismeretes berlini előterjesztvényre.
Irta vischeringi báró **Droste Kelemen** Ákos, kölni érsek.
A második kiadás után. 8rét. Pesten. Boritékba füzve 1 ft p.

Uj imakönyv a mindkét nemű korosabb
katholikus ifjuság számára!
Minden bölcseség kezdete az Isten félelme.
Münster Renát után **Sujánszky Antal.**
Csinos kiadás, szép papiros és nyomtatás!
18rét. Pesten. Aczélmetszéssel. Ára 36 kr., aranyvágással sotult bőrben 1 ft 12 kr.
Legfinomabb velinpapiroson 1 ft 30 kr. p.
(Ezen csinos könyvecske belső érdeke, valamint szép kiadása és olcsó ára által minden iskola — elnökinek, tanitónak és lelki pásztoroknak is minden alkalmu ajándékul méltán ajánlható.)

Kuthy Lajos. NOVELLÁK. Ötödik kötet.
218 lap. n. 12rét. Budapesten. Csinos boritékba 1 ft 20 kr. p.
Tartalma: Egy alkalmi vers. — Rágalom és gyanu. — A tőr és feszület. — Az apaüldöző. — Az álomjáró. — Egy iskolai kaland. — Két elitélt.

Szivárvány 1844.
Album a miskolczi tüzvész emlékeül.
Az 1843. évi nyárhó 19. tüzvész által károsult miskolczlak fölsegélésére.
Szerkeszté Halászy József — Kiadta Emich Gusztáv
179 lap. 12rét. Aranyvágással. Sotult papiroskötésben 1 ft 40 kr. Habselyemben kötve 2 ft 40 kr. p.

Utazás Olaszországban.
Irta **Császár Ferencz.**
2 kötet. 516 lap. 8rét. Budapesten. Pompás kiadás boritékba füzve 3 ft p.

Kalászat
a legjelesb német katholikus hitszónokok egyházi beszédeikből.
Több pestbudai t. cz. paptársai segédmunkálata mellett szerkeszti
Sujánszky Antal.
Eddig az első és második kötet már megjelent. 8rét. Pesten. Előfizetési ára 4 kötetre 4 frt, kötetenkint 1 forint 20 krajczár.

Az ifjuságot érdeklő irományok!

Schmid Kristóf, *ifjuságot érdeklő irományai.* Egy gyüjtemény a legoktatóbb és legkellemetesb történetekből és elő-beszélésekből. Magyar nyelvre szabadon általtette Csontos István. **Második olcsó kiadás!** 8 kötetben. 12rét. Pesten. 1844. Boritékba füzve 2 ft p. (Előbbi ára 4 ft p.)

Raff György, *természethistoria gyermekek számára.* 14 szinezett táblával 's egy czimképpel. **Második olcsó kiadás!** 475 lap. 8rét. Pesten, 1844. Szép boritékos kemény kötésben 2 ft 30 kr. (Előbb 3 ft 30 kr.)

A kisded unokák, *beszélve oktató a nagyatyjok térdén.* **Második olcsó kiadás!** Pesten, 1844. Boritékba kötve 40 kr. (Előbb 48 kr.)

Tetemes leszállitott áron!

KÖZÖNSÉGES LEVELEZŐ

a közélet mindennemü eseményeiben előforduló levelezésre, kereskedési 's egyéb tiszti iratok rendes szerkezésére vezérlő, és példákkal megvilágositott utmutatásokat magában foglaló **segédkönyv**, mindazoknak számára, kik levélirásban és törvényes iratokban oktatást és ügyességet szerezni kivánnak. Készité **Staut József**. Második kiadás. 611 lap. 8rét. Pesten, 1844. Boritékba füzve **csak 1 ft 36 kr.**

DALHON.
Irta **Vajda Péter.** IVik füzet. 204 lap. 12rét.
Budapesten. Boritékba füzve 1 ft 30 kr.

Kuthy Lajos,
NOVELLÁK.
1sö és 2ik kötet. Második kiadás. 483 lap 18rét, Pesten.
Csinos boritékba füzve minden kötet
csak 40 kr. peng.

Berzsenyi Dániel
ÖSSZES MÜVEI.
3 kötet. 860 lap. Budán, 1842. Boritékba füzve 5 ft. —
Kiadás 1 kötetben, egész rétben szinte 5 p.

ELEMI SZÁMTAN
irta **Warga János.**
8rét. 76 lap. Pesten, 1843. Boritékba füzve 30 kr. p.

Magyarország
hátramaradása ügyében felelet Dr. Wildner Ignácz urnak
Fényes Elek-től.
8rét. 82 lap. 1844. Füzve 48 kr p.

PROPYLAEUMOK
a társasági
Philosophiához
tekintettel hazánk viszonyaira.
Irta **Szontágh Gusztáv.**
8rét. 243 lap. Budán, 1843. Kemény kötésben 1 ft 20 kr. p.

Gazdasági pályamunkák
kiadja a magyar gazd. egyesület.
Isö kötet. A haszonbérrendszerről. 106 lap. 8rét. Budán, 1843.
Boritékba füzve 40 kr. p.

Albach J. S.
rövid mathematikai, physikai és politikai
FÖLDLEIRÁS.
Bevezetésül a földleiráshoz általánvéve, különösen Magyarország földleirásához. Magyaritá Schulcz István. Egy kőnyomat táblával.
65 l. 8rét. Pesten, 1844. Boritékba kötve 24 kr. p.

Kivonat
a magyar gazdasági egyesület
mezei naptárának
1840—1841 és 1842-dik évi folyamaiból.
85 lap. 4rét. Budán, 1843. Füzve 10 kr. p.

Gottlieb és **Vilmos**
vagy:
Luthert követő két férfiunak türelmes beszélgetései a kath. vallás felől. Jung után. A datul korunk felvilágositásához.
145 lap. 8rét. Pesten, 1844. Boritékba füzve 36 kr p.

Romai kereszt. katholika
Egyházi jogtan
irta **Udvardy Ignácz.**
2 rész 1 kötetben. 602 lap. 8rét. Budán, 1843. Füzve 2 ft 40 kr.

Nemzeti
SZAKÁCSKÖNYV
kiadta
Zelena Ferencz.
Egy rézmetszéssel. 324 lap. 8rét Boritékba kötve 1 ft 20 kr. p.

Petrichevich **Horváth Lázár**
munkáinak IX-ik kötete
ÁLMOK.
Dráma 4 felvonáshan. 1 ft p.

Dunántúli hölgyecske
Lukács Pál-tól.
12rét. 70 lap. Pesten, 1844. Boritékba füzve 15 kr.

MAGYAR NYELVTAN
irta **Stancsics Mihály.**
I-sö osztály: Kezdők számára. Második bővitett és javitott kiadás. 8rét, Pesten, 1843. Füzve 12 kr.
II-dik osztály: Nagyobbak számára. Második bővitett és javitott kiadás. 8rét. Pesten, 1844. Füzve 24 kr. p.

Erényképző
hasznos
OLVASÓKÖNYV
a haza mindkét nembeli ifjuságának számára. 8rét. 83 lap.
Pesten, 1843. Boritékba füzve
csak 12 kr. p.

A hideg vizgyógytan
elméletileg 's gyakorlatilag egész kiterjedésben. Priszniczi elvek szerint a legujabb eredeti 5dik kiadás után 's tulajdon nézeteivel közli
Virágh József.
165 lap. 8rét. Pesten, 1843. Boritékba füzve 48 kr. p.

ÖRANGYAL.
Vallási almanach, honunk gyöngéd hölgyeinek szentelve.
1844.
Szerkeszti **szabó Imre.**
Négy aczélmetszettel. 257 lap. Aranyvágással, sotult papiros kötésben 2 ft. Habselyem kötésben 3 ft p.

EMLÉKVIRÁGOK
Rutkay Emil-től.
8rét. 47 lap. Budán, 1843. Csinos boritékba füzve 24 kr. p.

Előfizetési figyelmeztetés.

Kötelességünknek ismerjük bizodalmasan felszólitani a t. cz. olv. közönséget, hogy kik lapunk 1844dik évi folyamára még előfizetni szándékoznak, eziránt intézkedni sziveskedjenek. Kérjük czimzetöknek — a lak- és utolsó postahely pontos kitételével együtt — beküldetését, hogy az ujságboritékon minden hiba vagy tévedés mellőztethessék. — Az előfizetési díj postán-küldetéssel félévre 6 pengő forint; Budapesten házhozhordással félévre 5 pengő forint. — Lapunkra az előfizetések elfogadtatnak nálunk a szerkesztő-hivatalnál (Uri utczában Horváthház. 450d. sz. a.). Külsötartományokba járatandó példányok iránt czélszerüleg egyedül a bécsi cs. k. főpostahivatalnál rendelkezhetni

A ‚Világ' szerkesztősége.

Gabona-ár váltó garasokban.

	1844.			Tisztabuza	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kukoricza
Pesten	martz	1.	pesti mérő	105—130	— — 90	64— 73	— — 54	44—48	66— 68
Kassán	„ febr.	3.	pozs. mérő	68— 74	50— 60	40 - 44	30— 33	20—23	30— 35
Szegeden	„ „	14.	„ „	— — 60	— — 50	— — —	— 25	— —30	— — 35
Baján	„ „	20.	„ „	57— 80	40— 47	— — 35	25 37	— —25	— — 30
Miskolczon	„ „	22.	„ „	60— 65	40— 45	35— 45	28— 32	18—20	26— 30
Temesvárott	„ „	9.	„ „	56— 75	— — —	44— 48	— — 33	— —27	— - 30
Pozsonyban	„ „	20.	„ „	88—103	— — —	60— 67	45— 47	— —42	— — 50
Nagyszombatban	„ „	6.	„ „	82— 90	— — —	56— 58	42— 46	30—32	— — —
Győrött	„ „	24.	„ „	55— 84	45— 52	46— 49	34— 38	31—32	40— 45
Mozsonyban	„ „	25.	„ „	65 - 110	52— 58	53— 65	37— 48	40—48	40 - 60
Sopronyban	„ „	5.	„ „	75—105	— — —	55— 66	45— 47	38—42	54— 70
Pécsett	„ „	24.	„ „	55— 62	35— 42	25— 32	— — 30	— —30	— — 35
Beszterczebányán	„	5.	„ „	80— 90	— — —	48— 55	45 50	27—32	52 - 60
Uj-Becsén	„ „	19.	„ „	70— 80	— — 60	— — —	25— 30	— —33	— — 30

Pénzkelet.

Bécs, febr. 27én 1844. — pgő pénzben.

5 pcent. statuskötelezv. középára	—	111 1/8
4 pcent. „ „ „	—	100 1/2
3 pcent. „ „ „	—	77 1/2
1834ki statuskölcsön (500 frt)	—	752 —
1839ki „ „ (250 frt)	—	335 —
1839ki „ „ (50 frt)	—	— —
Bécsi bankköt. 2 1/2 pcent.	—	— —
„ „ 2 pcent.	—	— —
Bankrészvények darabja	—	1633 —
Eszterházy-sorssszám	—	56 1/4
Császári arany	—	1013/4 —

Dunaviz-állás.

Budán, 1844. martz. 1. reggel: 5' 6'' 3''' 0 fölött.

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomtatja Trattner-Károlyi. Uri-utcza 453.